

MİLLÎ MÜCADELE DÖNEMİ TRABZONU'NUN SOSYAL, KÜLTÜREL VE EĞİTİM HAYATINA GENÇ ANADOLU'NUN BAKIŞI

Hasan ÇELİK*

ÖZ

30 Aralık 1921 ile 28 Mayıs 1922 tarihleri arasında tespit edilebildiği kadarıyla sekiz sayı yayımlanmış *Genç Anadolu*, ilk altı sayısı on beş günde, sonraki iki sayısı ise aylık yayımlanmış "ilmî, edebî ve bilhassa terbiyevî mecmua"dır. Dergi, özellikle Trabzon'a dair çeşitli yazılar ve haberler içermekte bir yönüyle mektep dergisi işlevi görmektedir. *Genç Anadolu*, Anadolu gençlerinin eğitimine ve yerel eğitim sorunlarına çözümler sunmayı amaçlamıştır. Bu bağlamda, dergide eğitim konularına dair pek çok yazı yayımlanmıştır. Eğitim yazılarının yanı sıra, dergide Trabzon'a özgü sağlık, ziraat, fennî, ilmî, tarih ve spor gibi konulara da değinilmiştir. Bu yaklaşım, derginin Trabzon'un çeşitli meselelerini ele almasını sağlamıştır. Ayrıca, Trabzon'un tarihine dair de yazılar yayımlanmış ve bu sayede bölgesel tarih bilincine katkıda bulunulmuştur. Derginin sosyal etkileşimi artırma çabalarının parçası olarak, okurlara bilmece ve sorular da sorulmuş, doğru yanıt verenlere ödüller verilmiştir. Bu etkileşimli yaklaşım, derginin sadece bilgi yayma değil, aynı zamanda toplumsal katılımı teşvik etme hedefini de ortaya koymaktadır. Bu çalışmada, *Genç Anadolu*'da yayımlanan yazılar özelinde Trabzon'daki eğitim, sağlık, spor, edebî ve kültürel hayat incelenecektir. Derginin bu konulardaki katkıları ve içerik analizleri ayrıntılı biçimde ele alınacak, dergide yayımlanan makale, haber ve duyuruların fihristi çalışmanın sonunda sunulacaktır. Böylece, derginin yerel bilgi birikimine sağladığı katkılarla dönemin toplumsal dinamikleri değerlendirilecektir.

Anahtar kelimeler: *Genç Anadolu*, Millî Mücadele, Trabzon, Yerel Basın, Süreli Yayın

GENÇ ANADOLU'S VIEW OF TRABZON'S SOCIAL, CULTURAL AND EDUCATIONAL LIFE DURING THE NATIONAL STRUGGLE PERIOD

ABSTRACT

The journal *Genç Anadolu*, published between December 30, 1921, and May 28, 1922, with a total of eight issues identified, was released biweekly for the first six issues and monthly for the subsequent two. Described as a "scientific, literary, and particularly educational periodical," it functioned as a school magazine to some extent, focusing on various articles and news related to Trabzon. *Genç Anadolu* aimed to address the educational needs of Anatolian youth and offer solutions to local educational issues. Accordingly, numerous articles on educational topics were featured in the journal. Beyond educational articles, the journal covered a range of subjects pertinent to Trabzon, including health, agriculture, scientific fields, historical studies, and sports. This comprehensive approach allowed the journal to address various issues concerning Trabzon. Additionally, articles related to Trabzon's history were published, contributing to regional historical awareness. In an effort to enhance social interaction, the journal also included riddles and questions for readers, with rewards offered for correct answers. This interactive approach highlighted the journal's dual objective of disseminating knowledge while also fostering community engagement. This study will examine the content of *Genç Anadolu* in relation to education, health, sports, literary, and cultural life in Trabzon. Detailed analyses of the journal's contributions to these areas will be provided, and a comprehensive index of the articles, news, and announcements published in the journal will be presented at the end of the study. This will facilitate an evaluation of the journal's impact on local knowledge and its reflection of the period's social dynamics.

Keywords: *Genç Anadolu*, National Struggle, Trabzon, Local Press, Periodical Publication

Gönderilme Tarihi: 12 Ağustos 2024

Kabul Tarihi: 23 Aralık 2024

* Dr. Öğr. Üyesi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, AĞRI; ORCID: 0000-0002-0192-004X, E-posta: ce.hasan6@gmail.com

Giriş

30 Aralık 1921 ile 28 Mayıs 1922 yılları arasında sekiz sayı yayımlanabilmiş¹ *Genç Anadolu*, on beş günde bir çıkan “ilmî, edebî ve bilhassa terbiyevî mecmuadır.” Sahibi ve müdürü Trabzon Sultanîsi Fransızca öğretmeni Nizamettin'dir. İlk altı sayısı on beş günde bir çıkan derginin yedi ve sekizinci sayıları ise aylık olarak çıkmıştır. Derginin başlarda on beş gün daha sonra ise aylık çıkmasının sebebi büyük ihtimalle ekonomik sebeplerdi. Zira o yıllarda Birinci Dünya Savaşı'nın getirdiği ağır ekonomik sorunlardan dolayı dergi ve gazetelerin kâğıda erişimi güçleşmişti. Derginin idarehanesi ise Trabzon Uzun Sokak'ta Mihailidi Matbaasındaki daire-i mahsusadır. *Genç Anadolu*'nun ilk altı sayısı Mihailidi Matbaasında, yedi ve sekizinci sayıları ise Serasi Matbaasında basılmıştır ve nüshası beş kuruştan satılmaktadır. Her sayısının kapağında Trabzon'la ilgili bir fotoğraf yayımlayan derginin Trabzon'a dair her konudaki yazılara sayfaları açıktır. Dergi, çıkış tarihinin millî istiklalin yıl dönümüne denk düşmesini hayırlı bir olay olarak addetmektedir: “*Genç Anadolu*, yevm-i intişarının İstiklal-i Millî sene-i devriyesine tesadüfünü bir fal-i hayr [hayırlı bir iş] addeyleyerek bu münasebet-i müteyemmene [uğurlu münasebet] ile muhterem kari ve karielerine arz-ı tebrikat eyler [tebriklerini sunar.” Derginin yazar kadrosu ise şu isimlerden oluşur: Ali Canip [Yöntem], Esat Ömer Eyyubî, Hıfzırrahman Raşit [Öymen], N., M., Naci-zade Hikmet, M. Pertev, Faik, Kemal Ahmet, Kuğu-zade Süleyman Rıza, İbrahim Cudî, Mehmet Rıza, İzzettin, Salih Zeki, Celalettin Avni, Nihat Sezai, Halit Mamoy, İffet, Ekrem Hulusi, Sezai İbrahim, Eyup-zade Hüseyin Avni, İlhan Şevket, Selahattin Vera.

Genç Anadolu dergisinin Trabzon'daki satış yerleri de şöyledir: Ortahisar'da Kılıççı-zade Osman Efendi, Uzun Sokak'ta Kitapçı Hamdi Efendi ve mahdumları, Meydan-ı Şarkî'de Ferah Lokantası karşısında Tütüncü Osman Efendi. Nizamettin Bey'in Artvin'e tayin edilmesiyle *Genç Anadolu* dergisinin yayını durmuştur. Derginin yayının durduğuna dair haber ise *Güzel Trabzon* gazetesinde yayımlanmıştır: “Esbâb-ı sıhhiyeden nâşi Artvin'e nakl-i me'mûriyyet eylediğimden *Genç Anadolu* Mecmûası, muvakkaten, ta'tîl-i neşriyyâta mecbûriyyet hâsıl olduğunu arz ve bilvesile İdî ihtiram ederim” (Albayrak, 1994, s. 129.)

Genç Anadolu dergisi yayın türü açısından oldukça çeşitliydi. Fikrî, ziraî, fennî, ilmî, edebî, tarihî, eğitim ve spora ait yazılar derginin sayfalarında kendine yer buluyor, hâl böyle olduğu için dergi farklı çevrelerden okur da çekebiliyordu. Dergi aynı zamanda İstanbul'dan da takip ediliyordu. Hazine-i Maliye ve Duvun-ı Umumiye Dava Vekili Salih Zeki'nin dergiye gönderdiği bir yazıdan bu anlaşılıyordu. Salih Zeki, dergiyi takip edip istifade ettiğini söyledikten sonra arkadaşlarının da *Genç Anadolu*'ya alaka gösterdiklerinden bahsediyordu: “Mecmuanızı bunca meşagül arasında dikkatle takip ediyorum. Güzel, istifade-bahş [istifade dilen] bir mecmua. Alehusus fennî aksamından müstefit oluyorum. Bizim çocuklar da mecmuaya fazla alaka gösteriyorlar” (Salih Zeki, 1922, s. 12). *Genç Anadolu* dergisinde çıkan bir haberden Ahmet Ağaoğlu'nun da dergiyi beğendiği anlaşılıyordu. Ahmet Ağaoğlu, 1919 yılında İngilizler tarafından Malta'ya

Resim 1: *Genç Anadolu*'nun başlık klışesi

¹ Kütüphane koleksiyonlarında -Millî Kütüphane, Hakkı Tarık Us Süreli Yayınlar Koleksiyonu, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı, Atatürk Üniversitesi Seyfettin Özege Koleksiyonu, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi (İSAM)- *Genç Anadolu* dergisinin üçüncü sayısı mevcut değildir.

sürülüp 1921’de serbest bırakıldıktan sonra Ankara’ya gelerek Millî Mücadele’ye katılmıştı. Daha sonra bilgi ve tecrübelerini paylaşmak için Anadolu’ya gitmek istemiş “ve Samsun’dan başlayarak Karadeniz vilâyetlerine uğrayıp konferans ve mitinglerde konuşmalar yaparak Erzurum’a git”mişti (Usta, 1996, s. 400). Anadolu’da faaliyetleri sırasında Ankara Matbuat ve İstihbarat Müdüriyet-i Umumiyesine tayin edilen Ağaoğlu Ahmet memuriyet bölgesine geçmek üzere Rus Heyet-i Sefaretine ait bir vapurla Trabzon’a gelmiş ve ertesi gün şehirden ayrılmıştı. Ağaoğlu Ahmet, Trabzon’da iken *Genç Anadolu* dergisine iltifat ettiğini dergi haber veriyordu (İmzasız, 1922b, s. 15).

Genç Anadolu dergisi 1921’in sonlarında yani Millî Mücadele senelerinde yayın hayatına başlamıştı. Bu yıllar özellikle Birinci Dünya Savaşı’nın yarattığı bunalım neticesinde buhran yılları olarak tarihteki yerini almıştı. Dört yıl süren Birinci Dünya Savaşı ve öncesindeki Trablusgarp ve Balkan Harbi her alanda zafiyet meydana getirmiş, bu zafiyetler ise bilhassa ahlâk üzerinde tesirini göstermişti. Birinci Dünya Savaşı’nın yarattığı ağır ekonomik tahribat hemen her alanda kendini göstermiş, çoğu ürüne ulaşım son derece zor hâle gelmişti. Ekonomik sıkıntıların hissedilmediği neredeyse hiçbir yer kalmamıştı. Mat-

Resim 2: “Trabzon Sanayi Mektebinin resm-i küşadı menazırından”

Genç Anadolu, 31 Mart 1338/1922, S. 6.

buat dünyası da bu sorunlardan doğrudan etkilenen yerlerdendi. Basının ana malzemesi kâğıda da ulaşım son derece güçleşmişti. Bu yüzden de gazete ve dergilerin sayfa sayıları Matbuat Müdürlüğü tarafından belirlenmeye başlamış, gazeteler sayfa sayılarını yarıya indirmek zorunda kalmıştı. Kâğıda erişim güçleştiği için de gazete ve dergiler sınırlı sayfa olabildiğince çok yazı sıkıştırmaya kimi zaman da bazı yazılar yayımlanmamaya başlamıştı. *Genç Anadolu* dergisi de kâğıt sıkıntısından etkilenmiş, dördüncü sayıdaki anketin cevaplarını *kesret-i münderecat* sebebiyle yayımlayamamıştı. Yine Sultanî Devre-i Saniye-i Riyaziye Muallimi Derviş Halil Bey’in fennî bir makalesiyle Nedim Rahmi Bey’in kadınlar hakkındaki bir makalesi de yine hacim yetersizliğinden ötürü yayımlanamamıştı. Dergi bu makaleleri sonraki sayılarda yayımlayacağını vademişse de sonraki sayılarda da bu yazılara yer verilmemişti. (Arz-ı İtizar, 1922, s. 16). Dergide “Trabzon Eazımı” ile “Avrupa Mektupları” adlı makaleleri beşinci sayısında yayımlayacağını dördüncü sayıda duyurmasına rağmen bu makaleler de yayımlanmamıştı (İmzasız, 1922d, s. 1). Yine Kâğıt sıkıntısından ötürü de dergi, sorduğu sorulara gelecek yazıların beş satırı geçmemesi hakkında okurları uyarılmıştı.

Genç Anadolu dergisi yayın açısından son derece çeşitli olmasına rağmen, dergide üzerinde bilhassa durulan konu gençlik ve gençliğin eğitimi meselesi idi. Dergi yayın politikasını bu husus üzerine kurmuş, diğer yazılar da yine eğitim meselesi etrafında şekillenmişti.

Bu çalışma, *Genç Anadolu* dergisinin kültürel ve entelektüel bir platform olarak Trabzon genelindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Bunun için dergide yer alan yazılar içerik analizine tabi tutulmuştur. Yazılar belirtilen başlıklar altında incelenerek Trabzon’daki sosyal, kültürel hayat ile eğitim hayatı *Genç Anadolu* dergisi özelinde -devrin şartları da göz önüne alınarak- irdelenmeye çalışılmıştır. Aynı zamanda çalışmanın sonunda dergide yer alan yazıların

kronolojik fihristi verilerek bu fihristin daha sonra aynı ya da benzer konuda çalışacak araştırmacılar için rehber olması amaçlanmıştır.

Genç Anadolu Dergisinde Gençlik ve Eğitim Meselesi

Millî Mücadele ya da Mütareke seneleri sadece siyasî ve ekonomik açıdan değil, aynı zamanda sosyo-kültürel açıdan da buhran seneleriydi. Özellikle toplum ahlâkında görülen yozlaşma bu sorunların başında geliyordu. Toplumun kurumları, çeşitli yazılar ve dönemin basın sıklıkla bu konudaki endişeyi dile getiriyordu. Hızlı bir toplumsal değişim söz konusuydu ve bu değişim daha ziyade ahlâk üzerinde kendini göstermişti. Bu yöndeki toplumsal değişim, devrin gazete-dergilerinden ve daha sonra bu döneme dair yazılan yazı ve hatıralardan anlaşılıyordu. İngiliz Müsteşriklerinden Mister C. N. F., *İstanbul'da Gördüklerim* adlı eserinde bu durumu şöyle tasvir ediyordu: “Harb-i Umumî'yi takip eden Mütareke'den sonraki İstanbul ile sekiz on sene evvelki İstanbul arasında 'sıhhat' ve 'ahlâk' nokta-i nazarından öyle azim farklar vardır ki, bunları pek az zaman zarfında bile görmemek için kör olmak lazımdı!” (C. N. F., 1922, s. 2971-2972). Denilebilir ki ahlâk buhranı 1918 ile 1922 yıllarının en mühim meselelerindendi. “On yıl süren savaşlar sonucu toplum büyük ölçüde sarsılmış, düzenin omurgasını oluşturan aile kurumu çökmüş, ahlak sorunları ön plana çıkmıştı” (Toprak, 2017, s. 15). Gazetelerde, dergilerde bu konuya dair çeşitli bakış açılarından oluşan yazılar çıkıyor, ahlâk buhranına bir çözüm aranıyor. Ahlâk, neredeyse toplumsal bir sorun hâlini almak üzereydi. Dolayısıyla bu duruma bir biçimde çare bulmak belki de durumu engellemek gerekiyordu. İstanbul basınında bu konuya dair epeyce yazı çıkmıştı. Öyle ki Bab-ı Meşihat bu hususta bir bildiri de yayımlamış ve İstanbul gazetelerinde bu bildiri neşredilmişti. Bu sorun en ziyade devrin gençlerini tehdit ediyordu. Gelecek neslin ahlâkını düzeltmek için neler yapılabilir diye herkes bir çare arıyor ve neticede bu çarenin eğitim olduğu vurgulanıyordu. *İtisam* dergisine Isparta'dan Abdülkerim imzasıyla gönderilen bir yazıda milletin fikrî seviyesinin yükseltilmesinin yolu olarak mektepler gösteriliyordu: “Milletin tenvir-i ezhanı [zihinlerini açmak], terfi-i seviyesi [seviyesini yükseltmek] için elde bulunan vasıtalar mekteplerimizdir” (Abdülkerim, 1922, s. 56). Hemen herkes memlekette bir buhran olduğunu kabul ediyor ve kendince çareler arıyordu. Devrin aydınları makaleler neşrederek bu soruna dikkat çekiyor, idarî makamdakileri ve halkı uyarmaya çabılıyor, kimisi de imkânlar el verdikçe yayınlar çıkarmaya çalışıyordu. Aslında bu uyarılar daha ziyade gençliğe yönelikti; çünkü toplum mevcut durumda büyük bir inkılap geçirmekteydi (Sunata, 2006, s. 117) ve geleceği kuracak kişilerin gençler olduğu düşüncesinden hareketle genç neslin eğitilmesi, onların millî, dinî, sosyal terbiyelerine önem vermek gerektiği düşünülüyordu.

Nitekim bu yıllarda çıkan kimi dergilerin adında genç/gençlik ibaresi özellikle vurgulanıyordu. *Genç Sanatkâr* (1919), *Genç Yolcular* (1919), *Genç Anadolu* (1921) vd. Bu dergiler Millî Mücadele senelerindeki dergilerdi; fakat önceki ve sonraki yıllarda da yine başlığında “genç”in vurgulandığı yayınlar da çıkmıştı: *Genç Şayegan* (1302), *Genç Kalemler* (1325), *Genç Türk* (1326), *Genç Kimyager* (1327), *Genç Defteri* (1330), *Osmanlı Genç Dernekleri* (1333) vd. Nitekim genç yahut gençlik vurgusuyla çıkan yayınların sayısı artırılabilirdi. Bu dergilerin kurucu kadrolarının genç isimlerden oluşmasının yanı sıra ortak bir özellikleri ise genç/gençlik vurgusunu öne çıkarmalarıydı. 1921 yılında Trabzon'da çıkan *Genç Anadolu*'nun amacı da farklı değildi ve dergi memleketin genç isimlerine seslenmenin, onları eğitmek istemenin yanı sıra yine gençliğin içine düştüğü ahlâkî buhrandan da şikâyetçiydi. Memleketin seciye ve ahlâk itibarıyla büyük bir buhranın içinde olduğunu kabul eden dergi, mevcut terbiye tarzının memleketin düşmanları kadar hatta onlardan daha ziyade millî varlığı tehdit ettiği kanaatindeydi: “Muhakkakat-ı tarihiyedir [kesin bir biçimde tarihte kayıtlıdır] ki, bir milletin ahlâken inhitatı [çöküşü], siyaseten

mahv ve inkırazıdır [yok olmasıdır]; seciye ve ahlâkiyatında zaafa uğramayan milel ve akvandan [millet ve kavimlerden], siyasî istilaya maruz kalmış olanlarını tarih kaydetmiyor” (Müdüriyet, 1921, s. 1). *Genç Anadolu*'ya göre Meşrutiyet (1908) senelerinden itibaren eskilik ve yenilik cereyanları gençlerin ahlâkını felce uğratmıştı ve dolayısıyla gençlerin ilmî seviyelerini yükseltmekten ziyade bu hastalıklı ahlâkı tedaviye etmeye ihtiyaç vardı. Yine derginin fikrinde bu durumun sebebi ise on üç yıldır süregelen inkılap hayatında eğitime ait reformlarla yeniliklerin bunca para ve emek sarfına rağmen şekilden ibaret kalması, öze inememesiydi. Genişletilen ve şubelere ayrılan mektep programlarında gençlerin terbiyeleri ile yeteri kadar ilgilenilmediğini ve bu programlarının dikkatle takip edilmediğini kaydeden dergi çıkış amacını şu minvalde açıklıyordu: *Genç Anadolu* dergisi, memleketin kültürel, terbiyevi ve sosyal yansımalarını inceleyerek takip eder ve asrın ilerleme ile inkılaplarını araştırarak bunların toplum üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini değerlendirir. Ancak gazete ve dergilerin, neslin geriye giden ahlâkı ile yeterince ilgilenmediği ya da buna vakit bulamadığı ifade edilir. Bütün bunları göz önünde bulunduran *Genç Anadolu*, bu boşluğu doldurmak amacıyla yayın hayatına başlamıştır. Yabancı çevrelerin ve milletlerin etkilerinden ziyade, Anadolu gençliğinin terbiyesi ve fikri hayatı ile ilgilenmek, Türk milletinde var olan millî değerleri mevcut şartlara göre düzenleyip faaliyete geçirmek amacını gütmektedir. Ayrıca, dergi, sağlıklı ve tarımsal konularda halka, özellikle köylüye faydalı hizmetler sunmayı hedeflemektedir. (Müdüriyet, 1921, s. 1).

Eğitim meselesi derginin üzerinde dikkatle durduğu bir konuydu. Eğitime dair her gelişme takip ediliyor ve bununla ilgili dergide fikir beyan ediliyordu. Dergi, altıncı sayısında yeniden eğitim üzerinde niçin bu derece önemle durduklarını şöyle izah ediyordu:

“Birinci sayımızda da arz eylemiştik. Bugüne kadar takip ve tatbik ettiğimiz tahsil ve terbiye, düşmanlarımızın adedi kadar belki de daha ziyade mevcudiyet-i milliyemizi [millî mevcudiyetimizi] tehdit etmektedir. Bununla beraber buhran-ı hazırın [mevcut buran] ortaya attığı muhtelif ve mudil mesail [çeşitli ve doğru yoldan çıkararak meseleler] arasında en az sarf-ı zihin ettiğimiz bir mevzuu varsa o da yine mekteplerimizin hal ve istikbalidir. Müşkül şerait-i hayatiye içinde hod-pesendane [mağrur bir tarzda] bir azim ile devam etmekte olan mücadele-i hazırada [mevcut mücadelede] istihdaf ettiğimiz gaye, amal-i milliyeinin [millî emellerin] tatmini, vatanın temin-i istiklaliyle [geleceğini temin etmek] yavrularımızı emin ve mesut bir hayat-ı müstakbele [gelecek yaşama] mazhar kılmak olduğuna nazarın onları asrî bir terbiye ile yetiştirmektir. Manevî teçhizatımızı ihzar etmekle mükellef bulunan müessesat-ı ilmiyemize [ilmî müesseselere] karşı bu kadar ihmalkâr davranışımız pek de şayan-ı afv [affedilmeye değer] olmasa gerek...” (Nizamettin, 1922, s. 1).

Genç Anadolu bir bakıma mektep dergisi niteliğindedir ki yazılan yazıların çoğunluğunun eğitim içerikli olması da bu durumu kanıtlıyordu. Eğitim sorunları, gençlerin eğitimi ve terbiyesi ve eğitimde reform yapılması derginin başlıca meselelerindendi. Nitekim, K. Yust, Samsun'da çıkan *Işık* [1918-1919] dergisini, bu yönüyle *Genç Anadolu* dergisine benzetmişti (K. Yust, 1995, s. 57'den aktaran; Öksüz, 2023, s. 183). *Genç Anadolu* dergisinin amacı her bakımından sağlıklı gençler yetiştirmektir. Sayfalarında yayımladığı yazılarda bu hususa özellikle dikkat ediyordu. Gençliğin seviye ve

Resim 3: “Trabzon’umuza bir nazar”
Genç Anadolu, 16 Şubat 1338/1922, S. 4.

ahlâkî açıdan terbiyesine katkıda bulunmak üzere yayın hayatına başlayan dergide daha ziyade dikkat çeken yazılar da yine eğitim konulu yazılardı. Derginin yayın politikası ve dergide yazan isimler Türk gençliğine verecekleri millî ve dinî terbiye ile onu geleceğe hazırlamak istiyordu. Gençleri istikbale hazırlayacak isimler ise Türk mütefekkirleri ile Türk terbiyecileri idi. Bu terbiyeninse mektep sıralarından geçtiğine inanıyorlardı. Ali Canip [Yöntem], bu konuya ayırdığı bir yazısında Anadolu çocuğuna verilecek terbiyenin gayesini açıklamıştı. Ona göre millî terbiyenin esasî Türk çocuğuna irade unsurlarını aşılama idi. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Türkler için yeni bir hayatın başladığına inanan Ali Canip için Türk mütefekkirleri terbiye meselesini günün en önemli meselesi saymalı ve "Anadolu yavrusu 'millî idare'nin daima müfit bir unsuru olmak için her şeyden evvel 'ihtiras'ın düşmanı kesilmelidir" (Yöntem, 1921a, s. 2) dedikten sonra yarınki neslin birinci vazifesini şöyle tayin ediyordu: "Dedikoduculuktan uzaklaşmak, kahvehane hatibi olmamak, her işini ehline bırakmak, hususî ferdî, hasis bir menfaat uğrunda koşmamak, milletin faidesine çalışmayı gaye sayanların azmine hürmet etmek, bir kelime ile -tekrar edeyim- 'fena filvatan' olmak yarınki neslin birinci vazifesidir" (Yöntem, 1921a, s. 2). Bunun yanı sıra okulların çocuklar ve genç nesiller üzerindeki olumlu etkisini Hıfzırrahman Raşit bir yazısına konu edinmiş ve mektepli çocuklar ile hamallık yahut çıraklık edenler arasındaki üslup farklarını ortaya koymaya çalışmıştı: "... leylî bir müessesesi-i terbiyede yetişen çocuklarla sefillerin mecmu olan bir muhitte çıraklık ederek büyüyen bir gencin gülmesinde ve konuşmasında ayrılan noktalar olur. Mektep çocuğu gözüyle ve dudağıyla konuşur. Öteki vücudunun âdeti her tarafıyla güler ve söyler..." (Hıfzırrahman Raşit, 1921a, s. 6). Henüz çocukluğunu yaşamadan çıraklık, hamallık etmeye başlayan, çıkmaz sokaklarda, duvar köşelerinde kâğıt oynayan ve yolun ortasında hiç çekinmeden sigara içen 8-10 yaşındaki çocuklardan bahseden yazara göre bütün bunlar çocukluk ve gençliğin evde ve sokakta, aile ve cemiyette ihmal edildiğini gösteren işaretlerdi: "Hâlbuki bir milletin hayatı için onları tekmi etmekten başka çare mühim ne olabilir?" (Hıfzırrahman Raşit, 1921a, s. 6) sorusuyla da çocuk yetiştirmede terbiyenin ve eğitimin önemine dikkat çekiyordu. Bütün bu unsurlar bir bütündü ve birbirlerini tamamlamaktaydı. Eğitim ve terbiye üzerine yazılan yazılarda bütünlüklü bir bakış açısı göze çarpıyordu. Terbiye, ahlâk, lisan, spor vb. hemen her alanda gençlerin eğitilmesi gerektiği düşünülüyordu. *Genç Anadolu* dergisindeki gençlere verilecek eğitim yalnızca terbiyevî bir eğitim olmamalıydı. Aynı zamanda gençlerin kültürel ve fikrî seviyeleri de yükseltilmeliydi. Okullarda dil öğretimi hakkında yazılan bir yazıda, verilecek dil eğitimin gençlere ileriki hayatlarında ne gibi faydalar sağlayacağı üzerinde durulmuş ve dil eğitimindeki asıl gayenin ne olduğu açıklanmıştı:

"Bizce mekteplerimizde lisan tahsilinden maksat ve gaye gençlerimizin mektepten çıktıktan sonra gerek ihtiyacat-ı hayatiye-i ruzmerresi [günlük hayatî ihtiyaçları] ve gerek mesleğe ait tettebbuat-ı ilmiye [ilmî araştırmalar] ve feniyyede bulunarak mücadele-i hayatiyyede [hayat mücadelesinde] temin-i faikiyesi [üstünlüğü temin] için faidesi olabilecek bir alet-i tefahüme, lisana mümkün olabileceği kadar seri ve emin bir yoldan malikiyetini temin etmektir" (İmzasız, 1921a, s. 8).

Mektep çocuklarının terbiyelerine dair bu yıllarda Trabzon'da atılan bir başka adım ise Kâzım Karabekir Paşa'nın emir ve tensipleriyle kurulan "Çocuk Alayları" idi. Dergideki bir habere göre Birinci Alay, Sultanî yani lise talebesinden teşkil edilerek kumandanlığa Merkez Hücum Taburu Kumandan-ı muhteremî Hakkı Bey ve rehberliklerine de Sultanî Kısm-i İbtidâî muallimleri muktedir ve diğer işlere de Mustafa Tarhan, Lütfü Alparslan, Abdülkerim ve Ahmet İsmet Beyler tayin edilmişti. Her Salı öğleden sonra tali ve iptidâî mektep talebesi talim ediyordu. Bu eğitimlerde terbiyevî gayeler de gözden kaçırılmaksızın düzenlenmeliydi (İmzasız, 1922a, s. 14). Çocukların ve gençlerin terbiyelerine dair *Genç Anadolu*'da çıkan yazıların yanı

sıra yine Trabzon'da bu hususa dair konferanslar da düzenlenecekti. Bu konferanslar tali mektep öğrencilerine mahsus olacak ve ilk konferans Ali Canip tarafından verilecekti. Bu sayede Trabzon'da kültür ve sanat hayatı canlı tutulacak özellikle gençlerin bilinç düzeyi artırılacaktı. *Genç Anadolu* ise bu konferansları takip edip sayfalarında neşredebileceğini duyurmuş; fakat daha sonraki sayılarda bu konferanslara dair bir haber yahut yazı yayımlanmamıştı (İmzasız, 1922a, s. 14). Yine bu yıllarda aynı maksatla Trabzon'da çeşitli konferanslar da veriliyordu (Köksal, 2015, s. 430-432). Terbiye konularının yanı sıra devrin gençlerini fikrî açıdan yükseltmek de *Genç Anadolu* dergisinin amaçları arasındaydı ve bu amaçlarını gerçekleştirmek için dergide fikrî yazılara da yer veriliyordu. Dergideki fikrî yazılar daha ziyade Ali Canip'e aitti. Onun bu türdeki yazıları çoğunlukla milliyetçilik, eğitim, din ve terbiye üzerine yoğunlaşmıştı ve derginin misyonunu teşkil eden gençleri fikrî noktada ilerletmek üzere tertip edilmişti. Ali Canip'in üzerinde durduğu milliyetçilik dinden azade bir milliyetçilik değildi. O, milliyetçiliğin esaslarından birini din olarak görüyordu ve onun fikrinde milliyetperverliğin bir esası da dindar olmaktı. Dolayısıyla mekteplerde verilen din derslerinde bu hususun ihmal edilmemesi gerektiğini düşünüyordu; çünkü Tanzimat'la birlikte eski medrese çökmüş ve yerine yeni mektepler yapılmıştı. Medreselerde hiç değilse dindar adamlar yetişiyordu; fakat yeni mektepler bunu bile temin edemiyordu; zira yeni mekteplerin esası kozmopolitti. Ali Canip, Trabzon Sultanîsi müdüriyetine tayin edildiği zaman bir akşam Vali Hazım Bey'in evine davet edilmiş, bu davette asrî ilimlerle mücehhez bir Medrese-i İslamiye kurulmasının lüzumu da konuşulmuştu. Ali Canip, o gece için "en mesut bir anım oldu" diyordu; zira o davette Türk çocuğunun manevî bir gıdası tedarik edilmek isteniyordu. Ali Canip de o gece Trabzon için daha mütevazı yani idadî derecesinde bir medrese tesis edilmesi lüzumunda ısrar etmişti (Yöntem, 1922a, s. 1-2).

Dergideki hemen her yazıda bir biçimde devrin gençlerine öğüt, nasihat öne çıkıyordu. Onları fikrî açıdan kuvvetlendirmek, ilmi olarak yükseltmeyi derginin yazarları kendine görev saymıştı. Onlar için bugünün gençleri yarının münevverleriydi. Hıfzırrahman Raşit bu konuya ayırdığı yazısını şöyle bitiriyordu:

"Bizim en muhkem cephemizi temsil edecek olan kuvvetli ve kudretli üstatlardı. Bu imanlı adamları, daima yaşayan ve yükselten mürebbilerimizi [eğitmenlerimizi] görmek için sağlam dest-gâhlara [tezgahlara] şiddetle muhtacız. Bu ihtiyacı terennüm eden dertli satırlarımız karşısında yarınki münevverlerimiz hareketlerini ve endişelerini -elemle müterafık olsa da- gördükçe bir hizmet yaptığımızı kani bulunuyor ve biraz müteselli oluyoruz" (Hıfzırrahman Raşit, 1922a, s. 4).

Genç Anadolu eğitim meselesi üzerinde önemle duruyor ve bu konuya dikkat çekmek için hemen her sayısında eğitim konulu bir yazı yayımlıyordu. Bu yazılarda mektep çocuklarına verilecek eğitimlerin niteliği tartışılıyor, ıslah edilmesi gereken kısım üzerinde fikir yürütülüyordu. Bu yazıları yazanlar arasında öğrenciler de vardı ve onlar da dergi aracılığıyla düşüncelerini dile getirmek imkânı buluyordu. Aydın kesimin yazdığı yazılarda öğrencilerin ne şekilde eğitilebileceği tartışılırken Darülmualimîn üçüncü seneden Selahattin Vera imzasıyla gönderilen bir yazıda da eğitimin bir başka yönüne yani mektep hocalarına dikkat çekilmiş ve o yazıda şunlar söylenmişti:

"Tarih bize gösteriyor ki en geri kalmış milletler bile istiklallerini, mevcudiyetlerini mürebbilerle bilhassa iptidaî muallimleriyle kazanmışlardır. Bir asker nasıl harpte olursa bir muallim de daha nazik ve daha ciddi her an kırılmak tehlikesine maruz dimağlar üzerinde planlarını tespit ede ede olur. Her ikisi de birer fedaidir" (Selahattin Vera, 1922, s. 6).

Selahattin Vera'ya göre geleceğin muallimleri, muallimlikle kazanılacaktı ve yarınki Türkiye'yi hazırlayacak kişiler de muallimlerdi. Toplumsal seviyeyi ancak muallimler yükseltebilir ve toplumdaki bozuklukları yine onlar düzeltebilirdi.

Bu dönemde gazetelerde ve dergilerde eğitim sorunlarına dair yazılar yazılmış ve çözüm yolları aranmıştı. Gençlerin ahlâkî ve eğitim durumları, toplumun geleceği açısından önem taşıdığından eğitim, bu sorunlara çözüm olarak öne çıktı; dergilerde eğitim reformları, gençlerin ahlâkî ve kültürel gelişimi üzerine yazılar yayımlandı. Özellikle *Genç Anadolu* dergisi, gençlerin eğitimine odaklanarak toplumsal buhranın bu sayede üstesinden gelmeye çalıştı ve toplumsal ve ahlâkî buhranın aşılmasında eğitimin anahtar görevi gördüğüne inanıyordu. Gelecekteki nesillerin toplumdaki rolünü güçlendirmek ve onları toplumsal zorluklarla başa çıkabilecek bir düzeye getirmek için eğitim çıkış kapısı olarak görülüyordu. Bundan dolayı da dergide eğitime dair yazılar öne çıkıyordu; çünkü *Genç Anadolu* dergisi yazarlarına göre, mevcut sorunlar ancak eğitimle aşılabildi.

***Genç Anadolu* Dergisinde Edebî ve Kültürel Hareketlilik**

Edebî hayatın gazete ve dergiler üzerinden ilerlediği zamanlarda hemen her süreli yayında edebî metinler görülüyordu. Devrin edebî hayatının kalbinin attığı gazete ve dergiler bu açıdan önemliydi ve edebî malzemenin tespiti için birinci el kaynaklar yine süreli yayınlardı. Okurlarına hoş vakit geçirtmek kimi zaman da devrin zorluklarından bir parça onları kurtarabilmek için gazete ve dergilerde şiir, hikâye, roman yayımlanıyordu. *Genç Anadolu* dergisi büyük oranda eğitim içerikli bir dergi olmasına rağmen, sayfalarında şiir ve hikâye neşrediyordu. *Genç Anadolu* dergisindeki edebî faaliyetlerse şiir ağırlıklıydı. Derginin her sayısında ortalama iki şiir neşrediliyordu. Bu şiirler de çoğunlukla Trabzon'da yaşayan isimlerin şiirleriydi. Dergide sadece bir tane hikâye tefrika edilmişti ki o da Octave Mirbeau'un "Dava Vekiline Muhtıra" adlı hikâyesinin tercümesi idi. Hikâyenin nâkili ise M. Ayın imzalı biri idi. Trabzon'daki edebî faaliyetlerin yanı sıra *Genç Anadolu* dergisinde İstanbul'daki edebî hayatın da yakından takip edildiği görülüyordu. Oradaki edebî meseleler hakkında dergide inceleme yazıları çıkıyor, değerlendirmelerde bulunuluyordu. Bu yazıları daha ziyade Celalettin Avni Bey yazıyordu. "İstanbul Mektupları" üstbaşlığıyla yazdığı yazılarda İstanbul'un edebî hayatını takip eden Celalettin Avni, İstanbul'daki edebî meseleler hakkında bilgi verdikten sonra kendi düşüncelerini söylüyordu. "Şairler ve Muharrirler" başlığıyla yazdığı yazıda İstanbul şair ve yazarlarını ve buna bağlı oradaki edebî hayatı değerlendiren Celalettin Avni Bey yer yer mizahî bir üslupla fikirlerini dile getirmişti. 30 Ekim 1921'de Cenap Şahabettin'in *Peyam-Sabah* gazetesinde "Belde-i Mazi" başlıklı bir şiiri çıkmış, şiir hakkında Celalettin Avni Bey şunları söylemişti: "Mamafih geçenlerde "Belde-i Mazi" ünvanlı bir şiir de yazdı ama ihtimal ki kendi de beğenmedi. 'Belde-i Mazi'si üstadın şiirde (paydos!) borusunu çaldı." Yine Süleyman Nazif'in "Fuzuli'nin Farisi Divanı" başlıklı makale dizisi hakkında da düşüncelerini paylaşmıştı. Aynı şekilde *Dergâh*, *Yarın* mecmuaları hakkında da fikirlerini beyan etmiş, Ahmet Haşim'in *Göl Saatleri* hakkında, Yahya Kemal ve diğer şairler hakkında da değerlendirmelerini yazmıştı (Celalettin Avni, 1922a, s. 8-9).

İstanbul'daki edebî meseleler kimi zaman haftası haftasına *Genç Anadolu* dergisi yazarları tarafından takip ediliyordu. 1922'nin Şubat ayında İstanbul gazetelerinde edebiyatta vatanperverlik mevzuu tartışılıyordu. Yakup Kadri'nin "Şiirde Vatanperverlik" başlığıyla ortaya attığı bu meseleyi Mithat Cemal'in aynı isimli bir bendi takip etmiş, daha sonra Yakup Kadri ile Süleyman Nazif arasında bu mevzuya dair bir fikir ayrılığı ortaya çıkmıştı. Ardından Necip Asım [Yazıksız], Ahmet Cevdet [Oran] da şiirde vatanperverlik mevzuuna dair fikirlerini söylemişti (Çelik, 2024, s. 403-408). Yakup Kadri, o yazısında Namık Kemal'den sonra vatanperver şiir yazılmadığını, Abdülhak Hamit [Tarhan] ile Tevfik Fikret'i de vatanperver şiir yazmadıkları gerekçesiyle itham (Karaosmanoğlu, 1922, s. 2) Yakup Kadri'ye karşılık olarak da Süleyman Nazif, Abdülhak Hamit'i müdafaa etmiş, onun vatanperver şair olduğunu ispat etmek için *İlham-ı Vatan* şiir kitabını ele

olarak bunda 93 Sivastopol muharebelerine ve Birinci Dünya Savaşı'na ait birçok şeylerin yazıldığını söylemişti (Süleyman Nazif, 1922, s. 1). Fakat Tefvik Fikret hakkında kimse olumlu yahut olumsuz bir şey yazmamıştı. *Genç Anadolu* dergisinde aynı konuya dair yazı yazan Celalettin Avni Bey de Fikret'i müdafaa etmek için şunları söylemişti: "Zavallı Fikret'e bu haksız çamurlara karşı onu kimse müdafaa etmedi, benimsemedi." Celalettin Avni Bey'i aslında bu makaleyi yazmaya sevk eden sebep Fikret'in bu şairler içinde değerlendirilmemesi idi. O bu konuya dair şunları yazdı:

"Namık Kemal'in 'Vaveyla'sını vatanperverane addedip de 'Doksan Beşe Doğru'yu, 'Sis'i, 'Ferda'yı bu telakki haricinde bırakmak muvafık-ı insaf [uygun] değildi. Zannıma kalırsa 'Edebiyatta Vatanperverlik' mevzuuna dair münakaşa edebilmek için her iki taraf vatanperverliği ve şiirde vatanperverliği bir kere tarif etmelidir. Zira vatanperver şair başka millî şair yine başkadır. Şiirde vatanperverlik vatanına alaka ve bu alakanın şiirde iraesî ise; Namık Kemal'den başlayarak Mehmet Emin Bey de nihayet bulan Hamit, Fikret, Akif silsilesi bunu yapmıştır. Hamit, 'İlham-ı Nusret'i Çanakkale'de çarpışan Türk'ün süngüsünden çıkan kılıncıları gördükten sonra yazdı. Fikret, 'Sis'i Türk münevveranının devr-i İstabdad'a ait isyankâr duygularıyla ifham etti. Akif *Safahat*'ında İslam'ın dertleri, samimi tesirleri var. Fikret'in beşeriyete hitap eden şümüllü ve feryat-kâr sesinin ihtizazından bu zavallı vatana yollarını gösteren bir şule mündemiçti. O karanlık devirlerde onun şiirlerinde bir şeb-çerağ füsunu [gece parlayan kıymetli taş tilsimini] duyduk" (Celalettin Avni, 1922b, s. 10).

dedikten sonra Celalettin Avni Bey, kendi fikrinde millî şair ve vatanperver şair tanımını da yapıyordu: "Şikâyetçi ve musavver şairleri ben millî değil, vatanperver şair addederim. Şu zamana kadar hiçbir şair bize Türk'ün heyecanlarını, ruhunu teşrih edemedi. Millî şair odur ki bize halkımızın heyecan ve tahassürlerini kendi dilimizle ifade etsin" (Celalettin Avni, 1922b, s. 10).

Dergi, edebiyatı yalnızca köşe yazılarında kullanmakla kalmıyor aynı zamanda anketlerde de edebiyattan faydalanıyordu. Kimi zaman bir şiirin yazarı kimi zaman da önceki edebî nesiller hakkında okurlara sorular soruluyor gelen cevaplar ise dergide neşrediliyordu. Bilmeceyi ve sualleri doğru bilenlere ise mükafat veriliyordu. Hediyeler, birinciye derginin altı aylık aboneliği, ikinciye bir kitap, üç, dört ve beşincilere ise birer kartpostal şeklindeydi. Anketlerde de aynı şekilde bir usul takip ediliyor, anket sorularını doğru cevaplayanlar ödüllendiriliyordu. Birinciye ait olduğu soruya dair bir kitap, ikinciye iki kartpostal, üç, dört ve beşincilere ise birer kartpostal hediye ediliyordu. Sorulan sorulardan biri şöyleydi: "Meslek-i edebiyeleri ayrı olmakla beraber Tefvik Fikret ile Mehmet Emin Bey'i yakınlaştıran müşterek bir vasıf var mıdır? (Her ikisinin vatanî, millî manzumeleri olması itibarıyla değil)" (İmzasız, 1922f, s. x). Kimi zaman da bir şiirden parça veriliyor ve şairinin kim olduğu soruluyordu:

"Bu meşhur kıta kime aittir?

Hased-perverlerin hâli yamandır,
Ki yokdur bir belâ bedter hasedden.
Sarılmış nefse bir müziç yılandır,
Ki çıkmaz çıkmadıkça can cesedden!.." (İmzasız, 1922e, s. 16).

Bir diğer soru ise şu şekildeydi: "Edebiyatımızda Demdeme Mücadelesi namıyla meşhur hadise hangi adamlar arasında vukua gelmiştir ve tali sebepleri nelerdir?" (İmzasız, 1922e, s. 16). Bazen bilmecenin ya da sorunun zorluk derecesine göre verilecek mükafat da değişiyordu. Dergi altıncı sayısında Sünbül-zade Vehbi'nin şiir şeklindeki bir bilmecesini sormuştu:

"Nedir ol tâs-bâz-ı germ-nihâd
Âb-ı rû dökmeği edip mutâd
Tepesinde olur nümûde gözü
Mermer-i saht sanki kara yüzü
Halveti zanneder gören anı

İstemez lîk hırka-pûşânı
Hem mücerred ile eder ülfet
Hem alır kendisi niçe avret
Gündüz insân ile olur mahrem
Gece dîv ü peri ile hem-dem
Dâimâ mâcerâsı bî-pâyân
Dilberi sîneye çeker uryân
Aşk ile âb-ı çeşm-i cûş eyler
Dökerek eşk-i ter hurûş eyler
Nâr-ı hecr ile sînesi sûzân
Dûd-ı âh ile pür olur ekvân
Güç değil der-akab eder idrâk
Bunu her sâhib-i tabiat-i pâk”

Bu bilmeceyi çözenlerden birinciye şık bir tuvalet takımı, ikinciye bir şişe lavanta, üçüncüye kıymetli bir edebî eser, dördüncüye derginin altı aylık aboneliği, beşinciye ise bir muhtıra defteri verileceği ilan edilmişti. Bilmece için tayin edilen süre ise on gündü. Gelen cevaplar içinden doğru olanları belirlemek içinse bir heyet teşkil edilip kura çekilerek hediyeler verilecekti. Bilmece ve sualler için buldukları nüshanın kuponlarının cevaplar ile gönderilmesi zorunluymdu. Kuponsuz gelen cevaplar kura dâhil edilmeyecekti.

Bu bilmece ve suallerle derginin amacı toplumsal katılımı ve bu şekilde de derginin satışını artırmaktı. Nitekim bilmece ve sorulara gelen yanıtlardan derginin bu amacına ulaştığı söylenebilir; çünkü derginin hemen her sayısında kazananların isimleri ilan edilmişti ve bu isimlerin sayısı göz önüne alındığı zaman devri için azımsanamayacak bir sayı karşımıza çıkmaktaydı.

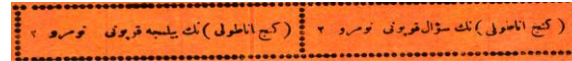
Genç Anadolu dergisinde ölen yazarlar için anma yazıları da çıkıyordu. Nüzhet Sabit ile Ömer Seyfettin haklarında anma yazısı yazılan isimlerdi. Nüzhet Sabit'in ölümünün ikinci yıl dönümünde İstanbul'da yapılacak anma programı hakkında bilgi verilmişti. Ömer Seyfettin'in ölümünün ikinci yıl dönümü münasebetiyle de onun yakın arkadaşı Ali Canip bir yazı yazmıştı. Bu yazıda Ali Canip, Yeni Lisan meselesi hakkında Ömer Seyfettin'in kendisine gönderdiği bir mektubu neşretmişti (Yöntem, 1922b, s. 1-2).

Genç Anadolu dergisi, edebî tür olarak şiir ağırlıklıydı. Dergide çıkan şiirlerin çoğu bireysel temalara dayanıyor, aşk, gurbet, yalnızlık temaları şiirde öne çıkıyordu. Ali Canip [Yöntem], Esat Ömer Eyyubi, Naci-zade Hikmet, Kemal Ahmet, Hüseyin Avni dergide yazan şairlerdi. *Genç Anadolu* dergisinde yayımlanan ilk şiir Ali Canip [Yöntem]'e ait “Şark'ın Mezarları”ydı. Şiir, hece ölçününün 13'lü şekliyle yazılmıştı. Şair bu şiirinde Şark'ın ıssızlığından ve buralardaki acılardan, savaşıardan bahsediyor ve şöyle diyordu:

“Bağrında her nefes alan el-an ölü mü kalsın
Söyle ey Şark-ı ebedî bir mezarlık mısın?” (Yöntem, 1921b, s. 3).

Eyyubi-zade Ömer Esat “Bahar Gurubu” başlıklı şiirini “Ali Canip Bey'e” ithaf etmişti. Ali Canip, “Şarkın Mezarları” başlıklı şiirinde Şark'ı bir mezarlığa benzetmişti ve şiire hüznü bir ton hâkimdi. Eyyubi-zade Ömer Esat ise bu şiirinde güneşin bir ateş topu gibi Batı'yı yaktığını tasvir ederek şöyle devam ediyordu:

“Kızıl kızıl camlara
Ateş raksı oynadı

Resim 4: *Genç Anadolu* dergisinin sual ve bilmece kuponları
15 Kanun-i Sani 1338/1922, S. 2.

Bu aziz naş önünde
Kan ağlıyordu Batı" (Esat Ömer Eyyubi, 1922a, s. 2).

Ali Canip'in bir başka şiiri ise "Eylülün Denizi"ydi (Yöntem, 1922c, s. 3). Bu şiirde şair daha ziyade bireysel duygularını öne çıkarıyor ve Eylül ayında deniz ve dalgaların kendine düşündüklerini anlatıyordu.

Dergide dikkati çeken bir başka tema ise "gurbet" idi. Bu yıllarda "gurbet" teması İstanbul dergilerinde de öne çıkıyordu ve şiirlerde işlenmeye başlamıştı. Bu temayı en sık işleyenlerden biri Kemalettin Kami [Kamu]'ydu ve o, 1920'de yayımlanan "Gurbet Geceleri" şiiriyle "gurbet şairi" olarak anılacaktı [Çelik, 2024, s. 458]. Nitekim bu yıllar için M. Orhan Okay, bu yıllarda hemen her şiirde gurbet şiiriyle karşılaşılacağını söyleyerek bu temanın sıklığına dikkat çekmişti (Okay, 1991, s. 190). *Genç Anadolu* dergisinde de böylesi bir durum söz konusuydu. Esat Ömer Eyyubi'nin "Gurbet Acıları" şiiri de adından da anlaşılacağı üzere gurbet temalı bir şiirdi. Şair gurbette çektiği yalnızlıktan annesine şikâyet ediyor, ona duyduğu özlemi dile getirerek annesine şöyle sesleniyordu:

"Anne, senden uzakta
Ömrümün tâcı şimdi
Hicranlar yaşamakta...
Matem ruhuma indi

Bahçelerde her gülü
Nasıl diken sararsa
Hicran sardı gönlümü
Anne düştüm ben yasa

...
Gurbet -siyah macera-
Anne sarıyor beni
Yâd edin beni, zira
Bu en büyük teselli" (Esat Ömer Eyyubi, 1921a, s. 5).

Hamami-zade İhsan, Esat Ömer'in şiirleri için şöyle diyordu: "Esat Ömer, Trabzon'un genç şairleri arasında fikrindeki serbesti ve hürriyet-perestiyle temayüz etmişse de ciddi bir rehberle tesadüf edemedi. Kendisi hissî ve hayalîdir. Bazı yazılarında ibham ziyadedir" (Hamami-zade İhsan, 1928, s. 127). Hamami-zade İhsan'ın dediği üzere de "Gurbet Acıları" şiirinde de şairin hissîliği seziliyordu. Esat Ömer, Trabzon'un çeşitli gazetelerine yazılar, makaleler ve şiirler yazmıştı. "Gurbet Acıları" şiirini şairin hangi duygular üzerine yazdığı tam olarak bilinemese de Veysel Usta'nın bu şiire dair saptamaları oldukça yerindedir:

"Esat Ömer Bey hakkında yazılan bazı yazılarda, *Genç Anadolu* dergisinde yayımlanan 'Gurbet Acıları' adlı şiirini; Rusya'ya geçtikten sonra duyduğu vatan özlemi üzerine yazdığı ve bir şekilde Trabzon'a ulaştırarak yayımlattığı belirtilmektedir. Bu şiir, söz konusu derginin 30 Aralık 1921 tarihli nüshasında yayımlanmıştır. Hâlbuki Esat Ömer Bey'in Rusya'ya geçişi, yukarıda da belirttiğimiz gibi 1925 ortalarında. O halde bu şiir, Esat Ömer Bey'in geri dönmek üzere Rusya'ya geçtiği dönemde yazılmış olamaz. Buna mukabil, Nâzım'ın Trabzon günlerinin ardından kendisinin de Batum'a geçtiği dönemde yazılmış olması muhtemeldir. Kaldı ki 'Gurbet Acıları' adlı şiirin tamamında, anne özlemi ve şefkatinin işlendiği görülmektedir [Usta, 1996, s. 90].

Genç Anadolu dergisinde çıkan gurbet temalı bir başka şiir ise Hüseyin Avni'nin Rize'den kız kardeşine yazdığı "Veda" başlıklı şiirdi. Şair, gurbette iken duyduğu hicranları dile getiriyor ve kardeşini teselli etmeye çalışıyordu:

“Gurbetteyim: Ana, baba, ...dan durum.
Tabii, neşeden, zevkten, mehcurum.
Aklıma geleni yazdım, mazurum,
Teessür vermesin bu sözler sana!
Eski hülyalardan gel vazgeçelim;
Şerbetin yerine bir su içelim,
Bundan sonra başka yollar seçelim,
Hoşça kal, hemşire, gücenme bana!” (Hüseyin Avni, 1922a, s. 6).

Naci-zade Hikmet Bey'in “Genç Anadolu'nun Bakir Çocuğuna” başlıklı şiiri hariç dergideki diğer şiirlerde bireysel temalar kullanılmıştı; fakat bu şiir içerik olarak diğerlerinden ayrılıyor ve *Genç Anadolu* dergisinin de yayın politikası ile benzerlik gösteriyordu. Nitekim şiir derginin daha ilk sayısında yayımlanmıştı. Millî Mücadele'nin devam ettiği bu yıllarda gençlerin, şairlerin vatan dertleriyle ilgilenmeleri isteniyordu. 1919 yılında Yusuf Ziya [Ortaç], şairlere seslenerek kendi dertleriyle değil, milletin, memleketin dertleriyle ilgilenmeleri söylemişti (Ortaç, 1919, s. 1). 1921 yılında ise Naci-zade Hikmet Bey bu defa Anadolu gençlerine seslenerek kadını, çiçeği, hülyayı bir kenara bırakmasını, kanlarının vatan için akması gerektiğini öğütliyordu:

“...
Yalnız vatan olsun... Vatan -ki yarın-
Şimdi serhadde saf kanların
Cesetlerin kuracağı binada
Rahat etsin... Sükûn bulsun her anda...
*
Ruhunuzda kadın bir yer bulmasın
Çiçekleri bugün yine atınız.
Şiirlerden, hülyalardan kaçınız
Vatan için artık aksın kanınız” (Naci-zade Hikmet, 1921, s. 9).

1919'da Yusuf Ziya'nın 1921'de de Naci-zade Hikmet'in şiirlerinde dile getirdikleri duyguyu 1922'de ise Ankara'da iken Server Ziya [Gürevin] dile getirecekti; fakat bu defa daha sert bir üslupla. Naci-zade Hikmet bu şiirinde kadın ve çiçeğin hayat denenen gazabın rehberi olduğunu kabul ediyor; fakat o günün gençlerinin kadın ve çiçekle değil vatan ile ilgilenmelerini öğütliyordu. Hatta düşüncelerini bir adım daha ileriye taşıyor ve gençlere “Ruhunuzda kadın bir yer bulmasın” diyordu. Bu şiirden iki ay sonra da Ankara'dan İstanbul'da çıkan *İleri* gazetesine gönderdiği şiirde Server Ziya da aynı bakışla; fakat daha sert bir tavırla İstanbul şairlerine benzer şeyleri söyleyecek ve:

“Genç şair! 'Sevda'dan hâlâ bıkmadın,
Hâlâ dudağında aşk, buse, kadın.
Bu çalgınlıklardan çek kalemini
Biraz da sen haykır yurt elemini” (Gürevin, 1922, s. 2).

diyecekti. Aslında hem İstanbul'da yazılan bu tarz şiirler hem de Trabzon'daki Naci-zade Hikmet'in bu şiiri de gösteriyor ki bir kesim yazar kendi dertleriyle ilgilenmekten vatani unutmışlardı. Dolayısıyla bazı isimler bundan şikâyet etmeye başlamışlardı. Naci-zade Hikmet ise belki bir önlem olarak topluca genç isimlere seslenmek istemiş ve onların dikkatini çekmeye çalışmıştı. Gençlere ve şairlere verilen bu öğütlerin yanı sıra dergi de kısmen aynı bakış açısıyla hamsâî nitelikte şiirler de çıkmıştı. Bu şiirlerden biri “Bir Asker Ağzından” notuyla yayımlanan “Babamın Öğüdü” başlıklı Hüseyin Avni'ye ait şiirdi. Bu şiirde şair babasının kendisinden düşmanlarından öcünü almasını öğütlediğini anlattıktan sonra kendi düşüncesini şöyle ifade ediyordu:

“Şimdi düşman, dört bucak, yurdumuzu saldırsın,
Bayrağımın gölgesini üstümüzden kaldırsın;
Senin beyaz saçlarını gelsin, çeksin, yoldursun!
Ayşecik’i süngülesin, gül benzini soldursun!
Damarında kıpkırmızı kan taşıyan bir insan
Buna nasıl katlansın? Şunu bana anlatsan!

*

Bundan sonra bir erkeğe evde durmak yakışmaz.
Biz gitmezsek kim gidecek? El el için çalışmaz” (Hüseyin Avni, 1922b, s. 3).

Eyup-zade Hüseyin Avni’nin “Nineme” başlıklı bir başka şiiri aynı şekilde hamasi duyguların öne çıktığı bir şiirdi. Şiir, “Bir Asker Ağzından” notuyla yayımlanmıştı. Askere gitmek isteyen bir gencin ağzından yazılmıştı.

“Bırak, bana engel olma, ey sevgili nineciğim,
Dinim, yurdum, sizin için hudutlara gideceğim!
Ben babamın vebalini boynumda taşıyamam,
Vatan bensiz yaşar, fakat ben vatansız yaşayamam!
Beni yoldan alıkoyma, ver elini öpeyim,
Sen burada dua eyle, ben askere gideceğim!

*

- Git çocuğum, Allah olsun yardımcın!
Duacıyız sana burda, ben bacın!” (Hüseyin Avni, 1922c, s. 4).

Türk milletinin varoluş mücadelesi verdiği bir zamanda kimi şairlerin aşk ve kadın temalı şiirler yazması bazı şairleri tabir yerindeyse rahatsız etmişti; çünkü vatan işgal altındaydı ve herkesin üzerine düşeni yapması gerekiyordu. Bundan dolayı daha ziyade vatan meselelerini vurgulayan şiirlere öncelik verilmesi, diğer konuların hiç değilse bir süre terk edilmesi gerektiği düşünülüyordu. Aşk ve kadın meselelerinde değil, vatan meselelerinde duygusal davranmalı ve bu duygular bir şekilde şiire yansıtılmalıydı. İstanbul gazeteleriyle eş zamanlı bir biçimde Genç Anadolu’da da böylesi şiirlerin bulunması, kimi şairleri bunları dile getirmeye zorlamıştı. Muhtemelen onlar, millî meselelere yeteri kadar önem verilmediğini düşünüyor bundan ötürü şairlerin dikkatini buraya çekmeye çalışıyordu.

Bütün bunlardan başka dergide öne çıkan bir başka tema ise aşktı. Kemal Ahmet’in “Hicran Sesi” şiiri de böylesi bir şiirdi. Sevgilisine duyduğu aşkı, ayrılığı dile getiren şair şiirinde daha romantik üslup kullanmıştı:

“...
Kız ben sende olaydım
Füsununla dolaydım
Ölüm kanat gerince
Dizlerinde solaydım

*

Kız bendeki bu yara
Aşkın, içimde sar’a
Eğer bir gün ölürsem
Beni hazanda ara” (Kemal Ahmet, 1922a, s. 7).

Kemal Ahmet’in “Gördüğüm Akşam” (Kemal Ahmet, 1922b, s. 4). şiiri ile Akçaabat’tan Elif, Sad imzasıyla gönderilen “Koşma” da yine benzer temalı romantik tarzda bir aşk şiiriydi:

“ ...

Andım gizli gizli inledim yine,

Yaslandım altun güllü sinene.

Bir şemme almadan -bilmem sebep ne?-

Kakülünden... Uçtun. Sen ey bîvâye!” (Elif, Sad, 1922, s. 11).

Genç Anadolu dergisinde yazılan aşk şiirlerinde çoğunlukla lirik bir söyleyiş öne çıkıyordu. Şairler bu şiirlerde kırılğanlıkları ve hassasiyetlerini dile getiriyordu. Nitekim Rize İdadisi Ulum-ı Tabiiye Muallimi Hüseyin Avni, “Büyük ve Muhterem Üstadım Hamdullah Suphi Bey’e” ithafıyla yayımladığı “Şair Ruhu”nda şairlerin hassas, kırılğan bir şair tanımı yapıyor ve şairlik ruhundan bahsediyordu:

“ ...

Şair ruhu dokunmaya hiç gelmez:

Hırpalanır, her şey onu incitir,

Şair ruhu bir kelebek gibidir!” (Hüseyin Avni, 1922d, s. 3).

Genç Anadolu dergisi, edebî bakımından şiirin yoğun olduğu bir dergiydi ve dergiyi edebî içerik olarak öne çıkaran da bu yönüydü. Yukarıda da ifade edildiği üzere dergide yalnızca bir hikâye ve iki de edebî değerlendirme yazısı yayımlanmıştı. Buna rağmen dönemin edebî üretkenliğini takip etmek açısından da bir işleve sahipti. Her ne kadar iki tane değerlendirme yazısı çıksa da bu yazılar da içerik itibarıyla doyurucu nitelikteydi. En azından Trabzon’daki aydınların İstanbul’daki edebî hayata yabancı olmadıklarını, devrin edebî hayatına dair Trabzon’daki isimlerin de söyleyecek sözlerinin olduğunu gösteriyordu. Şiirlerde genel itibarıyla bireysel duygular ön plandaydı; fakat yine de devrin ruhuna hitap eden hamasî nitelikte şiirler de dergide görülüyordu. Şiirlerde kullanılan lirik ve romantik üslup, dönem şairlerinin iç dünyalarını ve duygu durumlarını yansıtmaya biçimlerini göz önüne seriyordu.

Millî Mücadele dönemi bir bakıma iki farklı şair tipini karşı karşıya çıkarmaktaydı. Bir yandan milletin dertlerini, sıkıntılarını, vatanın içinde bulunduğu sorunları dile getirenler diğer yanda ise bir kaçış yolu olarak kadından, aşktan bahseden şairler. Aslında her iki grup şair de devrin bir gerçeğiydi. İlk gruptaki şairler vatanın dertlerini şiir yoluyla anlatmaya çalışırken, halka bu anlamda bir ümit vermeyi de amaçlıyordu; zira süreli yayınlarda neşredilen şiirleri halk takip ediyor, bu sayede hiç değilse geleceğe dair umutları artıyor ya da kendileri gibi düşünen şairler halka umut aşıyordu. İkinci gruptaki şairler ise artık kandan, savaştan bıkmıştı, aşk ve kadın şiirleriyle bir anlamda kendilerine bir kaçış alanı yaratıyor, bu sayede günün meselelerinden uzaklaşılabiliyordu. Çoğunlukla İstanbul dergilerinde karşılaşılan bu iki şair tipi bir şekilde *Genç Anadolu* dergisi sayfalarında da kendine yer bulmuştu. Hem aşk, kadın hem de hamasî şiirler ele ele yürüyordu. Netice olarak her iki tip şair de devrin gerçeğiydi.

Genç Anadolu Dergisinde Sağlık Konulu Yazılar ve Toplum Sağlığı Üzerindeki Etkileri

Genç Anadolu dergisinde yayımlanan sağlık konulu yazılardan o dönemde Trabzon'daki hastalıklar, salgınlar hakkında bilgi ediniliyordu. Dergide bu konuya dair çıkan yazıların amacı toplum sağlığına bir şekilde katkıda bulunmak ve halkı özellikle salgın hastalıklar hakkında bilgilendirmektir. Salgın hastalıklar o yıllar için memleketi neredeyse istila altına almıştı. Bunun yanı sıra verem, İstanbul nezlesi, tifo, çiçek, boğmaca, sıtma ve sarı hastalıklar devrin en çok görülen hastalıklarıydı.

Genç Anadolu'da yayımlanan ve resmî istatistiklere dayanan bir yazıda Trabzon'daki hastalıklar hakkında da bilgi veriliyordu. Bu yazıya göre Trabzon'un yüzde beşi frengili, yüzde on beşi malyalı yani sıtmalı, yüzde beşi veremliydi. Son aydaki doğum oranı ise ölüm oranına nispetle yüzde otuzdu. Bu hastalıklar arasında Toplum sağlığı için birinci derecede zararlı frengi yani bel soğukluğuydu ve hastalığının yüzde doksan beşi cinsi münasebetle ortaya çıkmaktaydı. Bunun sebebi ise Birinci Dünya Savaşı'nın ortaya çıkardığı sefalet sebebiyle gerek fuşun çoğalması ve gerek halkın özellikle de gençliğin ihmalkârlığı yüzündendi. Trabzon'daki hastalıklardan bir diğeri ise sıtmaydı. O yazıya göre Birinci Dünya Savaşı'ndan önce Trabzon ve civarında sıtma bu derece ileri değildi. Rusların Trabzon'u istila etmelerinden, Samsun, Çarşamba ve civarına göçmek zorunda kalan halk oralarda zaten mevcut sıtma hastalığını sivri sinekler vasıtasıyla kanlarına alarak Trabzon'a gelmişler ve üç dört seneden beri esaslı bir tedavisinin de olmaması yüzünden bu hastalık artarak devam ediyordu. Emraz-ı Sariye yani sarılık hastalığı da çok olmamakla beraber Trabzon'da görülen hastalıklardandı. Son bir ay içinde humma-yı şibh-i tifoïdiden, diğeri lekeli hummadan olmak üzere iki vaka olmuş ve ilki memleket hastanesinde vefat etmiş diğeri ise tedavi altına alınmıştı. Aynı yazıda ise bu hastalığın salgın haline gelmemesi için halk uyarılıyor ve bu hastalığın ne şekilde bulaştığına dair halka bilgiler veriliyordu. Yazıya göre şibh-i tifonun ne şekilde bulaştığı maddeler halinde aktarılıyordu:

1. Şibh-i tifo, insandan insana kolaylıkla geçici ve öldürücü bir hastalıktır.
2. Bu hastalık, hastanın pisliğinden, idrarından ve bunların karıştığı, bulaştığı sulardan, yemeklerden, çamaşırlardan ve her nev eşyadan geçer. Bunun için muhterem halkımızın bu nevi hastalardan ve bunların mülevves eşyasından kaçmaları,
3. Temiz su içmeleri, matbahlarda temiz su kullanmaları, bulunmadığı takdirde kaynatılıp soğuttuktan sonra içmeleri,
4. Yemeklerini mülevvesattan vikaye [kirlerden arındırmaları] etmeleri, kabuğu soyulmamış, pişmemiş, salata yememeleri,
5. Yemekten evvel elleri bol sabunlu su ile yıkamaları
6. Tifo aşısıyla aşılınmaları muktezadır [gereklidir] (İmzasız, 1921b, s. 12-13).

Şifa Yurdu Müessisi ve Müdür Operatör Nihat Sezai Bey, dergide çeşitli hastalıkların son tedavi şekilleri hakkında da bilgi veriyordu (Nihat Sezai, 1922, s. 3-4). Dergideki sağlık konulu yazılarda mevcut salgın hastalıklara -özellikle sarı hastalıklar- karşı halk uyarılıyor, bu hastalıkların ne şekilde bulaşacağı, hastalığın başlangıç ve seyrinde göstereceği başlıca alametlerinden bahsediliyor ve ne gibi önlemler alınması gerektiğinden bahsediyor ve bu önlemler için şunlar söyleniyordu:

Resim 5: "Trabzon Askerî Hastahanesi"
Genç Anadolu, 3 Mart 1338/1922, S. 6.

“Binaenaleyh memlekette salgın yapan bu hastalık kudret-i mesaisi ve harbiyesi pek çok tenkis eyleyeceğinden [azaltacağından] vasıta-i sirayeti [bulaşma yolları] malum olan bu maraza yakalanmamak için bitli mahallere ve mecmalara [toplantı yerlerine] gitmekten tavakki eylemek, kışla ve mektep gibi müessesat-ı umumiyede [genele açık yerlere], herkes kendi evinde her gün bit yoklaması yapmak ve bitlenmemek için ve vakitten ziyade taharet ve nezafete itina eylemek vezaif-i şahsiye [şahsi görev] ve vazifemiz cümlesindedir.” (İmzasız, 1921c, s. 9).

Genç Anadolu dergisinde çıkan yazılar genel itibarıyla halkın bilinç seviyesini yükseltmeye yönelikti ve bilhassa sağlık konulu yazıların amacı da bu doğrultuda şekillenmişti. Hastalıklar özellikle de salgınlar toplum sağlığını ciddi biçimde tehdit ettiği için dergi yazarları da kimi yazılarını bu konuya ayırmıştı. Sağlık konulu yazılarda halka, hastalıklar hakkında bilgi verilmiş, toplum sağlığının korunması için neler yapılması gerektiği anlatılmıştı. Böylelikle, okurlara yani halka hem hastalıkların ne olduğunu hem de bu durumla baş edebilmek için neler yapabilecekleri konusunda uyarılarda bulunulmuştu.

Genç Anadolu Dergisinde Sporun Rolü ve Trabzon'daki Spor Kulüpleri

Genç Anadolu dergisi, devrin gençlerini hem ruhen hem de fiziken iyileştirmek gerektiğine inandığından sayfalarında bu türden yazılara da yer veriyordu. Spor sayesinde gençlerin yalnızca bedenlen sağlanması değil, aynı zaman da ruhen de dinamikleşmesi hedefleniyordu ve bu amaç doğrultusunda Trabzon'da çeşitli spor kulüpleri kurulmuştu. Hızırrahman Raşit'in fikrinde Türk'ün hayat gayesi açısından dünkü Türk idmanlığı ile bugünkünün amacı birdi. Her ikisinde gaye nesli ıslah etmek, güçlü, kuvvetli ve hayatın bütün zorluklarına göğüs gerebilecek nesiller yetiştirmektir:

“Bugünkü içtimâî hayat ve ilh şerait icabı olarak bugünkü ile dünkü Türk idmanlığı arasında büyük farklar var. Herhâlde Türk'ün gaye-i hayatiyesi nokta-i nazarından her iki idmanlığın hedefi birdir. Nesli ıslah etmek, zinde ve kavî, bütün manasıyla hayatın meşak-katlerine göğüs gerebilecek bir gençlik yetiştirmek.” (Hızırrahman Raşit, 1921b, s. 10).

Bundan dolayı dergide spor yazıları ve haberleri çıkıyordu. Bir biçimde gençleri spora yönlendirmek ve bu şekilde gençleri hayata hazırlamak emelindeki dergi yazarları, özellikle futbol müsabakalarının sonuçlarını dergide yayımlıyordu. *Genç Anadolu* dergisine yansıyan Trabzon'daki spor haberleri de göstermektedir ki Anadolu'da bir yandan Millî Mücadele devam ederken aynı zamanda sosyal hayat da bir biçimde varlığını devam ettiriyordu. Belki devrin şartları son derece zordu ama halk yine de sosyalleşebileceği araçlar yaratmaktan geri durmuyordu. Şiir bahsinde söylenen *kaçış alanı* yaratma düşüncesi burada da kendini gösteriyordu. Bu tür faaliyetler bir bakıma halk için eğence görevi görüyordu. Bu vesile ile halk bir nebze olsun nefes aldığı hissediyo, hayatın bir biçimde devam ettiğine inanmak istiyordu.

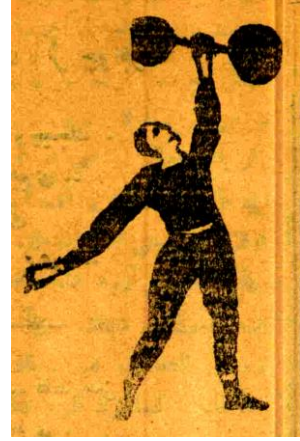

Trabzon İdman Birliği Reisi Hıfzırrahman'ın yazdığına göre bir seneden beri Trabzon gençleri ve mekteplileri spor hayatına yakın bir alaka göstermeye ve sporu bir ihtiyaç olarak görmeye başlamıştı. Bu gençlerin mensup oldukları idman müessesleri -İdman Ocağı, İdman Grubu- çocukluktan çıkan gençlerin devam ettikleri talim ve terbiye yerleriydi. Öğrenciler mekteplerinden -Sultanî, Darülmualimîn, Sanayi- arta kalan vakitlerinin mühim bir kısmını idman talimine ayırıyor, bedenî ve ruhî gelişimleri için uğraşıyordu. İdman müesseseleri şimdilik jimnastik ve bazı atletik sporlara, mektepliler ise özellikle jimnastik sporuna biraz da futbola çalışıyordu. İdman Ocağı ara sıra boks ve disk gibi sporlara yer verse de gençler çoğunlukla futbolla ilgileniyordu. Trabzon'da mevcut spor kulüpleri mekteplerin takımları da dâhil olduğu hâlde 12 futbol takımına ve aşağı yukarı 200 genç oyuncuya sahipti. Bunlar arasında İdman Ocağı Kırmızı takımıyla Burhan Bey takımına, İdman Grubu birinci ve ikinci takımlarına, Darülmualimîn Yıldırım ve Sanayi birinci takımlarına mensup "Lütfü Bekir, Süleyman Rıza, Ahmet İsmet, Mehmet Rıza, Süleyman Raşit, Emin, Şinasi Haydar, Şevket, Vedat Cemil, Ahmet Sami, Ferit, Lütfü, Hulusi, Osman, Nuri, Ahmet Hülagu, Nevzat, Hüseyin, Ali Rıza, İbrahim Gani, Cevat, Seyfettin, Emrah Bey ve Efendiler" gibi oyuncular vardı (Hıfzırrahman Raşit, 1921b, s. 10).

Trabzon'da müesseselerin ayrı ayrı yaptıkları oyunlardan başka ortaklaşa birlik müsabakaları da yapılıyordu. İdman yapan gençlerin o zaman kadar birlikte yaptıkları yalnız futbol müsabakaları vardı. Hıfzırrahman aynı yazıda 4 Teşrin-i Sani [Kasım] 1337[1921]'de başlayan ve İnönü Meydanı'nda Cuma günleri düzenli oynanan futbol birlik müsabakalarını özetliyordu. Son iki ay içinde oynanan bu oyunlar arasında Hıfzırrahman'ın yazdığına göre en çok heyecan uyandıran müsabaka İdman Ocağı ile İdman Grubu arasında oynananıydı.

Dergide yazılan spor yazılarından anlaşıldığına göre Trabzon'da halkın en çok ilgi duyduğu spor futboldu. Trabzon İdman Birliği Sekizinci Müsabakası hayli zamandan beri sabırsızlıkla beklenen oyunlardandı. Müsabaka 23 Kânun-i Evvel [Aralık] Cuma günü İdman Ocağı Birinci Kırmızı takımıyla İdman Grubu Birinci Takımı arasında İnönü Meydanı'nda oynanmıştı. Havanın da müsait olmasından istifade eden seyirciler, kalabalık şekilde oyunu seyretmeye gelmişlerdi. Müsabakanın hakemi ise Birlik Müfettişi İsmet Bey idi. Bu yazılardan yine o dönemki futbol takımlarında oynayan oyuncuların isimleri de öğreniliyordu: Süleyman Rıza, 1922, s. 10-11).

Trabzon'da bu yıllarda kurulan kulüpler çoğunlukla spor faaliyetlerine yönelmişlerdi ve halkın da bu oyunlara rağbeti söz konusuydu. Millî Mücadele'nin sürdüğü o zamanlarda, spor kulüplerin faaliyetleri halkın moralini yüksek tutmakta önemli bir işlev görüyordu. Zaten yazılan yazılardan da halkın rağbeti kolaylıkla görülüyordu. Özellikle Meşrutiyet'in yeniden ilanından (1908) sonra artmaya başlayan spora ilgi Trabzon'da gün geçtikçe etkisini artırmıştı. Kurulan spor kulüpleri gençleri zihnen ve bedenen güçlendirmenin yanı sıra, onlara sporu sevdirmeyi de amaçlamıştı. Dolayısıyla hem gençlerin hem de halkın ilgi duyduğu spor dallarıyla alakalı yazıları -çoğunlukla futbol yazıları- da *Genç Anadolu* dergisi sayfalarında yayımlamıştı.

Resim 6: *Genç Anadolu* dergisinde spor yapan bir gencin tasviri
Genç Anadolu, 30 Kânun-i Evvel 1337[1921], Sene: 1, Sayı: 1, s. 10.

Genç Anadolu Dergine Yansıyan Trabzon'daki Yetişen Düşünür ve Devlet Adamları

Genç Anadolu, Trabzon'un meşhur isimleri hakkında tanıtım yazıları da yayımlıyor, bu sayede onları okurlara tanıtmayı amaçlıyordu. Bu yazılardan ilki İbrahim Cudi'nin yazdığı "Semerci-zade" başlıklı yazıydı. Trabzon'da yetişmiş ilim adamlarından "Semerci-zade" diye bilinen Hacı Mehmet Kâmil Efendi'dir. Trabzon'un İskender Paşa Mahallesi ahalisinden ve Derviş-zade Ali Ağa'nın büyük oğludur. Semerci-zade 1209 tarihinde doğmuş, 26 Teşrin-i Sani 332 tarihinde ise ölmüştür. "Semerci" diye anılmasının sebebi ise Derviş-zade Ali Ağa'nın semercilik sanatıyla uğraşmasındandır. İbrahim Cudi'nin verdiği bilgiye göre Semerci-zade'nin matbu bir eseri yoktur. Fakat medreseden kelim ve usule ait bir iki eseri vardır ve bunların tab ve neşrini arzu etmişse de muvaffak olamamıştır. Bu eserler de Trabzon'un istila edildiği zamanlarda kaybolmuştur. Bununla beraber dağınık hâlde bazı kalem mahsulleriyle yine gazete sütunlarına girmiş bazı makaleleri de vardır. Semerci-zade'nin şiir söylediğine dair bir kanıt yok ise de ezberinde epeyce şiir vardı ve Farsçayı iyi bildiği için ara sıra ezberinden Farsça şiirler de söylerdi. İbrahim Cudi'nin yazdığına göre Trabzon'da açılan idadî derecesindeki Mekteb-i Hamidî'de bir süre Arapça muallimliği de etmiştir. Mektebin müdürü ise Şeyhü'l-üdeba Ali Naki Efendi'dir. Semerci-zade bir süre memurluk etmiş ve Meşrutiyet'ten evvel İstinaf Mahkemesi azalığında bulunmuştur.

Yine İbrahim Cudi tarafından yazılan ve Trabzon meşhurlarının anlatıldığı bir başka yazı ise Tabib-zade Hafız Zühtü Efendi hakkındaydı. Tabib-zade Hafız Zühtü Efendi, Trabzon'un önder hafızlarından Hoca Hafız Tabip Efendi'nin ikinci oğludur. 1270'te [hicrî] Trabzon'da doğmuş ve babasından ders almaya başladıktan sonra hafızlığa başlamış, ayrıca Hacı Pir Efendi, Kürt Sait, Çarşı Müderrisi Hacı Ahmet Efendi, Hoca Derviş gibi isimlerden de ders okumuş, 1293 tarihinde ise icazet almıştır. Kırk seneye yakın bir memuriyet hayatı olmuştur. Bu memuriyetleri Trabzon'dadır. İlk memuriyeti babasının ölümü dolayısıyla ondan boşalan Trabzon İslahhanesi muallimliğidir. Daha sonra Bidayet Teşkilatında aza mülazımlığı, çeşitli azalıklar, bir müddet de icra memurluğunda, makalat muharrirliğinde, uzunca bir süre ise Hamidî ve Rüşdi-i Askerî mekteplerinde Farisî ve kavaid muallimliklerinde bir süre ise Matba-i Vilayet Müdüriyeti görevinde de bulunmuştur. Son memuriyeti ise Trabzon İstinaf azalığıdır. *Trabzon* gazetesi muharrirliği de yapmış ve burada epeyce makale yazmıştır. Kalem mahsullerinde nesir tarzında olanları toplanıp ayrıca basılmıştır. Nazımları da yine gazete sütunlarındadır gençlik zamanlarına ait gazellerini kendisi toplayıp *Nevbabe* ismini verdiği şiir mecmuasından bir araya getirmiştir. İbrahim Cudi'nin yazdığına göre en mühim eseri *Nizamü'l-esir*'dir. Bu eser Seyyidü's-sakaleyni muhtevi manzum bir tarihtir. *Nizamü'l-esir*'den başka Trabzon'da bastırıldığı *Ziynetü'l-efide* isminde bir eseri daha vardır. Bu eser de Mevlana Cami'nin kırk kadar hadisin şerh yollu yazdığı kırk Farisi kıtanın teker teker birer kıta ile Mir Ali Şir Nevayî'nin ilave ettiği Çağatayca kıtaların birer kıta ilavesiyle Türkçeye tercümesidir. 1324 yılında Trabzon'da basılmıştır. Ayrıca *Temkin* (1325), *Mecmua-i Zühdi* (1306), *Vatan Hediyesi* (1331), *Miratü'l-mülûk*, *Defter-i Esami-i Rical* adlı eserlerinden İbnülemin Mahmut Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri*'nde bahsediyor (İnal, 1970, s. 2059).

Tabib-zade Hafız Zühtü Efendi Trabzon'da yirmi sekiz sene kadar teravîh namazı kıldırmıştır. Bu durum için İbrahim Cudi şöyle söylüyor: "Sadası latif, edası zarif bir mücevvid-i yegâne [tecvit kurallarına göre okuyan tek kişi] olması hasebiyle halkında yer bulabilmek cemaat-i müslimin için pek müşkül olurdu. O vecd-engiz nağamatı [heyecanlı nağmeleri] arasında bazen öyle meyanlar yapardı ki güya molla-i îlâdan [yüce molladan] guş-i cana [can kulağına] nidalar aksediyormuş gibi insan guşy [mest] derecelerine gelirdi" (İbrahim Cudi, 1922b, s. 4). Tabib-zade Hafız Zühtü Efendi, Nakşî tarikatına mensuptu. Memur olarak Sivas'a tayin edildiği

zaman bu duruma son derece üzülen Hafız Zühtü Efendi, Trabzon'da kalmak için çare aradığı sırada 1914'de Trabzon'dan kalkan Gümüşsuyu vapuruna binmiş ve vapurun Vakfikebir açıklarında batması üzerine ailesiyle beraber denizde boğulmuştur.

Dergide hakkında yazı çıkan Trabzon'un bir başka meşhuru da Hoca Derviş Efendi'dir. Akçaabat'ın Dürbinar Mahallesi ahalisinden Hacı-zade Ali Ağa diye meşhur bir zatın oğludur. Hoca Derviş Efendi hicrî 1245'de iptidaî tahsilini tamamladıktan sonra Trabzon'a gelip ilim tahsiline başlamıştır. Ağa-zade Osman Efendi, Gülle-zade Süleyman Efendi, Kara Vahız lakaplı Gümüşhanevî Osman Efendi, Trabzon Müftüsü Ahışavî Hacı Mustafa Efendi gibi isimlerden uzun süre ders aldıktan sonra Müsevvid-zade Süleyman Efendi'nin tedrisine dâhil olmuştur. İbrahim Cudi, Hoca Derviş Efendi'nin tahsil zamanları için şunları kaydediyor:

“Hocamız merhumun devre-i tahsiline yetişenlerin ve kendisiyle az çok temasta bulunanların rivayetine nazaran merhum, tarik-i tahsilde [eğitim mesleğinde] say-i belîğ [yeteri kadar çalışan], azm-i kavi [gayretli], gayur [çalışkan], cesur, bir mücahid-i yegâne [çalışan tek kişi] imiş. Medreseden çıkmaz, kapıyı hiçbir ferde açmaz, etrafına açmış olduğu kitaplar ortasında devreder durur. Ders bakmadan, bilhassa muğlak ibarat ile uğraşmadan bıkmaz, usanmaz velhâsıl evkatını [vaktini] serapa [tamamen] tahsile vakfetmiş zannolunur bir tilmiz-i mesai-pîşe [gayretli öğrenci] imiş” (İbrahim Cudi, 1922c, s. 2).

Hoca Derviş Efendi uzun bir müddet Hamza Paşa Medresesi müderrisliğinde bulunmuş, kısa bir süre de İskender Paşa Medresesinde müderrislik ettikten sonra Pazar Kapısı Medresesine geçmiş ve burada devam etmiştir. Müderrislik hayatı yarım asırdan fazladır. Matbu ya da gayr-i matbu bir eserinin olmadığını İbrahim Cudi söylüyor. Trabzon'da açılmış Mekteb-i Rüşdî-i Askerî'de Arapça muallimliği de etmiştir. İbrahim Cudi, Hoca Derviş Efendi'nin fizikî özelliklerini şöyle kaydediyor: “Hocamız merhum orta boylu, mutedil cüsselli, buğday renkli, uzunca simalı, ayrıca ve şehla gözlü, tümsekçe burunlu, tam beyaz değil de karışık sakallı, güleç yüzlü, tatlı sözlü, nazif-i zarif, vakur, mekin [oturaklı] bir zat-ı huçeste-sımat [hayırlı bir kimse] idi” (İbrahim Cudi, 1922c, s. 3).

Hoca Derviş Efendi, hicrî 1318'in başlarında, seksen yaşında vefat etmiştir. Hatuniye Medresesinin doğu tarafındaki ulema haziresine defnedilmiştir. Mezar kitabesi ise -1920'de vefat eden oğlu ki Sultanî muallimlerindendir- Mehmet Hamdi Efendi'nin talebi üzerine İbrahim Cudi tarafından yazılmıştır.

Trabzon'un meşhur isimleri hakkında yazılan bu üç yazıyı da İbrahim Cudi yazmış ve o isimleri dergi okurlarına tanıtmıştır. Yazılardan zaten bu isimlerin Trabzon halkı tarafından tanındığı ve bilindiği anlaşılıyor. Yine de İbrahim Cudi, bu yazılarında Hacı Mehmet Kâmil Efendi yani Semerci-zade, Tabib-zade Hafız Zühtü Efendi, Hoca Derviş Efendi'nin hayat ve sanatlarına dair bilgiler vermiş ve bu sayede bu isimlerin hiç değilse hayatlarına dair bazı bilgilerin kayıt altına alınmasına vesile olmuştur.

Trabzon'da yaşayan önemli kişilerin yanı sıra Trabzon'un tarihine dair de bir yazı çıkmıştı. Bahsedilen yazı, 27 Ekim 1810 tarihli Sargana Burnu Çıkarması hakkındaydı. Pulathane yani Akçaabat'tan Ş., imzasıyla gönderilen yazıda “Pulathane Sargana Muharebesi Tarihçesi” hakkında okurlara bilgi verilmişti. Yazının altında devamı olduğu belirtilse de dergi 8. sayıdan sonra kapandığı için yazının sonraki kısmı neşredilememişti. Yazar böylesi bir yazı yazmasının gerekçesini ise şöyle izah ediyordu:

“Pulathane'de Sargana Muharebesi namıyla bir vakanın cereyan ettiği halkın ağızında devran edip gelmekte ise de meselenin künhüne [özüne], mahiyetine, esbabına ve tarih-i vukuuna ihatalı [çevrelenmiş] bir nazar atfetmek suretiyle mevsuk [vesikaya dayanan] malumat verenerlere tesadüf olunamıyor. Rivayat hep parça parça halkın lisanında dolaşmakta olup

bunları bir araya toplamak, bir tarihçe hâline koymak zahmetlice olmakla beraber merak-aver [meraklı] bir meseledir" (Ş., 1922, s. 4-5).

Bu konu yazarın dikkatini çektiğinden böylesi bir yazı yazmaya niyetlenmiş ve konuyu araştırmaya başlamıştı. İhtiyarların rivayetlerini, ananelerini toplamaya koyulmuştu. Şehrin ve civar kasabaların kabristanlarını dolaşarak mezar taşlarını inceleyerek Şeri mahkemelerin sicillerini tetkik etmişti. Bütün buralardan elde ettiği malzeme ile de bu makaleyi yazmaya niyetlenmişti. Sargana Muharebesi hakkında bilgi verenlerin kimi babasından, kimi dedesinden duyduklarını nakletmişti. Bu muharebeye yetişen ise sadece bir kişinin olduğunu yine yazar söylüyor. Bu kişi de Pulathane'nin Dürbinar Mahallesinde yaşayan bir kadındır. Bu kadın Kırımlıoğlu Ahmet'in kızı ve Paşalıoğlu'nun karısıdır. Adı da Güllü'dür. Yine yazarın verdiği bilgiye göre ise tahminen Sargana Muharebesi zamanlarında 10 yaşında ve doğumu da 1215'e denk düşmekteymiş. Tarihî bir belge mahiyetinde olduğundan Güllü Hanım'ın anlattıklarını aynen aktarıyoruz:

"Bizim evimiz Lazlar mahallesinde idi. Moskoflar Sargana'ya gemilerle asker dökmüşler diye her taraftan bir feryat koptu, herkes eline ne geçerse alarak mahal-i vakaya [olay mahaline] koşuyordu. Erkek, kadın, çocuklar bila-tefrik [ayırmaksızın] muharebeye koştular. Hiç unutmam; amcam Hasan Ağa vardı. O gün çift sürüyordu. Öküzlerini tarlada bıraktı, hemen yatağanını aldı, kollarını abdest alacak gibi sığadı ve dedi ki:

'İnşallah bu muharebeden geri dönmem.' Öylece koşarak Sargana'ya indi, bütün kadınlar dahi harbe gittiler, kadınların çoğunun ellerinde kurubi vardı. (Kurubi bu havalide diken kesmek için kullanılan bir nevi baltaya deniyor.) Rahmetli validem dahi kurubisini aldı 'sizi Allah'a emanet bırakıyorum çocuklarım, düşman köyümüze gelmiş artık muharebe bize de farzdır.' diyerek anam dahi gitti.

Biz çocuklar kırandan yani tepeden bakıyor idi. Denizin üzeri Sargana Limanı koyun sürüsü gibi gemilerle, kayıklarla dolu idi.

- Acaba kaç gemi idi abla?
- Miktarını bilemem, fakat kalabalık idi.

Ruslar her taraftan sardılar, muharebe bilhassa kadınların büyük yararlıkları görüldü. Kadınların gayretini gören erkekler de çok fedakârlık, çok gayret gösterdiler. Ruslar kaçmaya vakit bulamadılar. Denizin yüzü kıpkırmızı kan kesildi. O kadar Rus doğradılar ki sormayın!.. Biz diğer çocuklarla birlikte hep bunları seyrediyorduk. Moskoflar, baş edemeyeceklerini anlayınca ray bayrağı çektiler (ray tabiri aynen zabt olunmuştur ama istiman manasıdır) ve gemilerini kaldırıp defolup gittiler" (Ş., 1922, s. 5-6).

Görüleceği üzere *Genç Anadolu* dergisi, bir yandan gençliğin ve toplum fikrî seviyesini yükseltmeyi amaçlarken diğer yandan ise Trabzon'daki meşhur isimleri ve önemli olayları halka tanıtıyordu. Bunun yanı sıra ise bu malzemenin kayıt altına alınmasına da hizmet ediyordu ki "Pulathane Sargana Muharebesi Tarihçesi" hakkındaki yazı böylesi bir yazıydı. O zor zamanlara tanıklık etmiş yahut tanıklık edenlerin yakınlarıyla görüşme sonucunda yazılan bu yazı tarihî belge hükmündeydi ve yerel tarih çalışmalarına kaynak olacak türdendi. Ayrıca *Genç Anadolu*'da Trabzon'un tarihine dair yayımlanan böylesi yazılar halkın tarihsel bilincinin artmasını sağlamış, bu sayede geçmişte yaşanmış olaylar hatırlatılarak içinde bulunulan zamanla -Millî Mücadele- bağ kurdurulmak amaçlanmıştı.

Sonuç

Millî Mücadele senelerinde Trabzon'da yayın hayatına başlayan ve sekiz sayı çıkan *Genç Anadolu* dergisi, fikrî, ziraî, fennî, ilmî, edebî, tarihî ve spora ait yazılarla çeşitli içerikler sunmuş, bu yüzden farklı çevrelerden okurlar çekebilmişti. Eğitim, terbiye, dil öğretimi gibi konularda yazılar yayınlayarak gençlerin hem fikrî hem de kültürel seviyelerini yükseltmeyi amaçlamış, ayrıca millî, dinî ve terbiye vurgusuyla genç nesillerin geleceğe hazırlanmasını hedeflemişti.

Genç Anadolu, gençlerin eğitime ve terbiye edilmesine dair yazılarla toplumsal sorunlara çözüm aramıştı. Eğitim ve öğretim konusundaki bu vurgular, toplumun ilerlemesi ve gençlerin sağlıklı şekilde yetişmesi içindi.

Genç Anadolu dergisi, edebiyat dünyasında önemli bir rol oynamış ve edebiyatın çeşitli yönlerini ortaya koymuştu. Şiir ağırlıklı içeriği, bireysel ve millî temaları işleyişi, edebiyat eleştirisi ve incelemeleriyle, dönemin edebî atmosferini anlamada kaynak görevi görmüştü. Dergi, dönemin edebiyat anlayışını -kıs süreli yayın hayatına rağmen- sosyal ve kültürel dinamiklerini yansıtmıştı.

Sağlık konusunda da halkı bilinçlendirme ve toplum sağlığını korumak için yazılar neşreden dergi bu hususta önemli bir işleve sahipti. Salgın hastalıkların yaygın olduğu bu dönemde, dergideki yazılar aracılığıyla ortaya konulan uyarılar, halkın hastalıklarla başa çıkabilmesi için değerli bilgiler sunulmuştu ve bu yazıları alanında uzman kişiler yazmıştı. *Genç Anadolu* dergisinde bu konuya dair çıkan yazıların nihai amacı ise halkın sağlık konusundaki bilinci artırmak ve toplumsal sağlığı korumaktı.

Sporun gençlerin gelişimindeki önemine vurgulayan dergi, gençleri gerek fiziksel gerekse de ruhsal olarak güçlendirmeyi hedeflemişti. Dergi, sporun bu maksada hizmet edeceğini düşündüğünden sayfalarına çeşitli spor yazılarına yer vermiş ve gençleri spora teşvik etmişti. *Genç Anadolu* dergisinde, sporun gençler üzerindeki olumlu etkisi sürekli vurgulanmıştı. Yine dergide yazılan yazılardan Trabzon'daki gençlerin spora özellikle de futbola alaka gösterdikleri görülmüştü. Ayrıca Trabzon'da kurulan spor kulüpleri de sporun gençler arasında yaygınlaşmasına hizmet etmişti. Bundan dolayı dergi, futbol müsabakalarına dair yazılara sayfalarında yer vermiş, bu müsabakaların sonuçları hakkında okur bilgilendirilmişti. Derginin bu yöndeki yazıları, sporun gençler üzerindeki olumlu etkilerini artırma amacı taşıyordu ve gençlerin sporla aktif bir yaşam sürmelerini teşvik ediyordu.

Eğitim, spor, edebiyat ve sağlık alanındaki yazılardan başka *Genç Anadolu* dergisi, Trabzon ve çevresindeki önemli kişiler ve tarihî olaylar hakkında okurlara bilgi vererek hem yerel kültürü yaşatmayı hem de gençlerin ve halkın bilgi seviyesini artırmayı hedeflemişti. Dergi, Trabzon'un tarihî ve kültürel mirasını yaşatmaya yönelik bu tür yazılarla hem bölgenin önemli şahsiyetlerini tanıtmış hem de tarihî olayları, o olaylara şahit olanların ağzından dinleyip sayfalarına taşıyarak kayıt altına almıştı. Bu yazılar hem tarihî belge niteliğindediydi hem de Trabzon'un kültürel şahsiyetlerin tanıtılması açısından dikkate değerdi.

Netice itibarıyla; *Genç Anadolu* dergisi, kısa ömrü boyunca, dönemin zorluklarına rağmen, çeşitli konuları ve zengin yazar kadrosuyla önemli bir yer edinmiştir. Trabzon merkezli dergi, Millî Mücadele yıllarının ekonomik ve matbuat sorunlarına rağmen, eğitim, edebî ve sosyal içeriklerle okuyucularına ulaşmayı başarmıştır.

***Genç Anadolu* Dergisinin Kronolojik Fihristi**

Yazar adı	Yazı adı	Türü	Tarih	Sayı	Sayfa
Müdüriyet	<i>Genç Anadolu</i> Niçin Çıkıyor?	Makale	30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	1
Ali Canip [Yöntem]	Anadolu Yavrusuna Verilecek Terbiyede Gaye	Makale	30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	2

Millî Mücadele Dönemi Trabzonu'nun Sosyal, Kültürel ve Eğitim Hayatına...

Ali Canip [Yöntem]	Şark'ın Mezarları	Şiir	30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	3
Avni	Ateş	Makale	30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	4
Esat Ömer Eyyubî	Gurbet Acları	Şiir	30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	5
Hıfzırrahman Raşit [Öymen]	Çocuk Orduları	Makale	30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	6-7
N., M.	Mekteplerimizde Elsine-i Ecnebiye Tedrisatı	Makale	30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	7-8
Naci-zade Hikmet	Genç Anadolunun Bâkir Çocuğuna	Şiir	30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	9
M. Pertev	Spora Dair: Muhasese	Makale	30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	9
Hıfzırrahman Raşit [Öymen]	Trabzon İdman Hayatı	Makale	30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	10-11
...	Trabzon'un Vaziyet-i Sıhhiyesi Hakkında Hasbihal	Makale	30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	12-13
Faik	Çiftçilik	Makale	30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	13-14
	Maarif Haberleri	Haber	30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	14
	Sultanî Hikmet-Kimya Muallimliği	Haber	30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	14
	Sultanî İmtihanları	Haber	30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	14
	Hareket-i Fikriye	Haber	30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	14-15
	Nafi Bir Teşebbüs	Duyuru	30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	15
	Yeni Mizahî Bir Gazete	Duyuru	30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	15

	Darü't-talim-i Mucısıkı	Duyuru	30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	15
	Şayan-ı Takdir ve İmtisal Bir Eser-i Hamiyet	Duyuru	30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	15
	Mekteb-i İbtidaiye Muallimi Beylere Mahsus Anket	Duyuru	30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	15
	Sualler		30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	15-16
	Bilmece		30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	16
	Bilmenin Halli İçin		30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	16
	Mecmuanın Birinci Formasına Ait Hata ve Sevap		30 Kânun-i Evvel 1337 [1921]	1	16
Ali Canip [Yöntem]	Güzideler Sınıfı	Makale	15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	1
Ali Canip [Yöntem]	Eylülün Denizi	Şiir	15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	3
Hıfzırrahman Raşit [Öymen]	Halkımızın Mürebbleri!	Makale	15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	4-5
Esat Ömer Eyyubî	Teşyii Ederken	Şiir	15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	6
Kemal Ahmet	Hicran Sesi	Şiir	15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	7
Avni	Kömürcülük	Makale	15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	8-9
İmzasız	Musahabe-i Sıhhiye	Makale	15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	9-10
İmzasız	Bir Kitabe	Şiir	15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	10
Süleyman Rıza	Trabzon İdman Birliği Sekizinci Futbol Müsabakası	Makale	15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	10-11

Millî Mücadele Dönemi Trabzonu'nun Sosyal, Kültürel ve Eğitim Hayatına...

Elif, Sad	Koşma	Şiir	15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	11
Octave Mirbeau Nâkili: M. Ayn	Dava Vekiline Muhtıra	Hikâye	15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	11-13
İmzasız	Küçük Bir Fıkra	Fıkra	15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	13-14
	Maarif Haberleri	Haber	15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	14
	Zamm-ı Maaş	Haber	15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	14
İbrahim Cudî	Mekteb-i Sultanî	Haber	15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	14
Mehmet Rıza	Amatörlük ve Profesyonellik	Haber	15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	15
İzzettin	Ankara Muhabirimizden	Haber	15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	16-17
Salih Zeki	<i>Genç Anadolu</i> Mecmuası Müdürü Nizamettin Bey'e	Makale	15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	17
	İstanbul'da: Nüzhet Sabit Bey Merhum İçin	Haber	15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	17
	Elim Bir Zıyaa	Haber	15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	17
	Mevla Garik-i Rahmet Eyleye	Haber	15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	17
	Ağaoğlu Ahmet Bey	Haber	15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	17
	Geçen Nüşamızdaki Suallerimize Cevap Verenler		15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	17
	Arz-i İtizar		15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	18
	Sualler		15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	18

	Bilmece		15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	18
	Bilir misiniz?	Reklam	15 Kânun-i Sani 1338 [1922]	2	18
Ali Canip [Yöntem]	Dinî Terbiyeye Dair	Makale	16 Şubat 1338 [1922]	4	1-2
Esat Ömer Eyyubi	Bahar Gurubu	Şiir	16 Şubat 1338 [1922]	4	2
Hıfzırrahman Raşit [Öymen]	Hayatta Çıracılık ve Üstatlık	Makale	16 Şubat 1338 [1922]	4	3-4
Ali Canip [Yöntem]	Maziden Bir Sahife: Anat-ı Serma	Şiir	16 Şubat 1338 [1922]	4	5
Avni	Yağcılık	Makale	16 Şubat 1338 [1922]	4	6-7
Müntesibîn-i Ziraat-ten Faik	Çiftçi Bakışıyla Vılayetin Ahval-i Umumiyesi	Makale	16 Şubat 1338 [1922]	4	7-8
Celalettin Avni	İstanbul Mektupları: Şairler, Muharrirler	Makale	16 Şubat 1338 [1922]	4	8-9
Kuğu-zade Süleyman Rıza	Futbol Müsabakaları	Makale	16 Şubat 1338 [1922]	4	9-10
	Dava Vekiline Muhtıra -3-	Hikâye	16 Şubat 1338 [1922]	4	10-12
	Üçüncü Nüşamızdaki Suallerin Suret-i Halli		16 Şubat 1338 [1922]	4	12
Ali Canip [Yöntem]	Ömer Seyfettin	Makale	3 Mart 1338 [1922]	5	1-2
Hüseyin Avni	Babamın Öğüdü	Şiir	3 Mart 1338 [1922]	5	3
Şifa Yurdu Müessisi Müdürü Operatör Nihat Sezai	Verem Hastalığının En Yeni Tarz-ı Tedavisi	Makale	3 Mart 1338 [1922]	5	3-4
Kemal Ahmet	Gördüğüm Akşam		3 Mart 1338 [1922]	5	4
Halit Mamuy	Bir Cevap		3 Mart 1338 [1922]	5	5-6
	Dava Vekiline Muhtıra		3 Mart 1338 [1922]	5	6-8
İmzasız	Semerci-zade		3 Mart 1338 [1922]	5	8
	Bilmecemize Cevap		3 Mart 1338 [1922]	5	9
	Sualler		3 Mart 1338 [1922]	5	9

Millî Mücadele Dönemi Trabzonu'nun Sosyal, Kültürel ve Eğitim Hayatına...

	Bilmece		3 Mart 1338 [1922]	5	9
	Bilir misiniz?	Reklam	3 Mart 1338 [1922]	5	10
	Muzaffer Diş Tozu	Reklam	3 Mart 1338 [1922]	5	11
Nizamettin	Maarif Teşkilatı Münasebetiyle	Makale	31 Mart 1338 [1922]	6	1-2
Ali Canip [Yöntem]	Divan Edebiyatını Yâd-ı Muarızında: Gazel	Şiir	31 Mart 1338 [1922]	6	2
İbrahim Cudi	Trabzon Meşahiri- rinden: Tabib-zade Hafız Zühdü Efendi	Makale	31 Mart 1338 [1922]	6	3-6
Hüseyin Avni	Veda	Şiir	31 Mart 1338 [1922]	6	6
Hıfzırrahman Raşit [Öymen]	Cizvit Mektepleri	Makale	31 Mart 1338 [1922]	6	7-8
Darülmuallimat ve Kız Sanayi Mekte- binden Mezune İffet	Bağcılara Muave- net Çaresi	Makale	31 Mart 1338 [1922]	6	8-9
Avni	Yine Bağcılığa Dair	Makale	31 Mart 1338 [1922]	6	9
Celalettin Avni	İstanbul Mektup- ları: Şiirde Vatan- perverlik	Makale	31 Mart 1338 [1922]	6	9-10
Şifa Yurdu Müessisi Müdürü Operatör Nihat Sezai	Veremin En Son Tarz-ı Tedavisi	Makale	31 Mart 1338 [1922]	6	10-12
Keçeci-zade İzzet Molla	Fıkarât-ı Latife	Şiir	31 Mart 1338 [1922]	6	12
	Dâhiliye Vekili Fethi Beyefendi	Haber	31 Mart 1338 [1922]	6	13
	Sultanî İmtihanları	Haber	31 Mart 1338 [1922]	6	13
	İstanbul Nezlesi	Haber	31 Mart 1338 [1922]	6	13
	Gelenler	Haber	31 Mart 1338 [1922]	6	13
	Muhaberat-ı Ale- niye	Haber	31 Mart 1338 [1922]	6	13
	Edebî Anketimiz	Duyuru	31 Mart 1338 [1922]	6	13
	Geçen Nüşamız- daki Suallerin Halli		31 Mart 1338 [1922]	6	13-14
	Bilmece		31 Mart 1338 [1922]	6	15

İbrahim Cudi	Sıyam-ı Şehr-i Ramazan	Makale	28 Nisan 1338[1922]	7	1-3
Hüseyin Avni	Şair Ruhi	Şiir	28 Nisan 1338[1922]	7	3
Ali Canip Yöntem	Fuzuli'nin Hastalığı	Makale	28 Nisan 1338[1922]	7	4-5
Celalettin Avni	İstanbul Mektupları: Muhacirler	Makale	28 Nisan 1338[1922]	7	6
Ekrem Hulusi	Türk'ün Düşmanlarına	Şiir	28 Nisan 1338[1922]	7	6
	Dava Vekiline Muhtıra	Hikâye	28 Nisan 1338[1922]	7	7-8
	Müstahberat	Haber	28 Nisan 1338[1922]	7	9
	Tayin	Duyuru	28 Nisan 1338[1922]	7	9
	Geçen Nüşamızdaki Bilmecenin Halli	Duyuru	28 Nisan 1338[1922]	7	9
	Bilmece Mükâfatını Kazananlar	Duyuru	28 Nisan 1338[1922]	7	9-10
	Rica	Duyuru	28 Nisan 1338[1922]	7	10
	Tarihî Sualler	Yarışma	28 Nisan 1338[1922]	7	10
	Bilmece	Yarışma	28 Nisan 1338[1922]	7	10
	Biliyor musunuz?	Reklam	28 Nisan 1338[1922]	7	11
	Muzaffer Diş Tozu	Reklam	28 Nisan 1338[1922]	7	11
	Kumaş ve Elbise Pazarı Trabzon	Reklam	28 Nisan 1338[1922]		11
İmzasız	Hilal-i Ahmerden: Cuma ve Bayram Günleri	Makale	28 Mayıs 1338[1922]	8	1
İbrahim Cudi	Hoca Derviş Efendi	Makale	28 Mayıs 1338[1922]	8	2-3
Sezai İbrahim	Gece	Şiir	28 Mayıs 1338[1922]	8	4
Ali Canip Yöntem	Mandolin	Şiir	28 Mayıs 1338[1922]	8	4
Eyüp-zade Hüseyin Avni	Nineme	Şiir	28 Mayıs 1338[1922]	8	4
Ş.	Polathane'de Sargana Muharebesi Tarihçesi	Makale	28 Mayıs 1338[1922]	8	4-6.

İlhan Şevket	Talebe Yazılarında: Gece Korkuları	Şiir	28 Mayıs 1338[1922]	8	6
Selahattin Vera	İstiklalden Sonra Yarınki Türkiye	Makale	28 Mayıs 1338[1922]	8	6
	Dava Vekiline Muhtıra	Hikâye	28 Mayıs 1338[1922]	8	7-8
Trabzon Merkez Müftülüğü	Makam-ı Feteve-dan	Duyuru	28 Mayıs 1338[1922]	8	8
	Mekteplerimizde	Duyuru	28 Mayıs 1338[1922]	8	9
	Kırım'daki Arkadaşlarımıza Muavenet	Duyuru	28 Mayıs 1338[1922]	8	9
	Gümüşhane Himaye-i Etfal Cemiyeti		28 Mayıs 1338[1922]	8	9
	Anadolu Terbiye Mecmuası	İlan	28 Mayıs 1338[1922]	8	9
	Muhaberat-ı Ale-niye	Duyuru	28 Mayıs 1338[1922]	8	9
	Teşekkür-i Aleni	Duyuru	28 Mayıs 1338[1922]	8	9
	Mücellit İsteniyor	İlan	28 Mayıs 1338[1922]	8	9
	Geçen Nüşamızdaki Sual ve Bilme-cemizin Cevabı	Duyuru	28 Mayıs 1338[1922]	8	10
	Doğru Halledenler	Duyuru	28 Mayıs 1338[1922]	8	10
	Tarihi Suallerimizden	Duyuru	28 Mayıs 1338[1922]	8	10
	Mükafatlarımız	Duyuru	28 Mayıs 1338[1922]	8	10

KAYNAKÇA

- ABDÜLKERİM (1919). "Evladımızın Ahlâkı", *İtisam*, 17: 56-58.
- ALBAYRAK, H (1994). *Trabzon Basın Tarihi ve Batım-Gümüşhane-Rize-Giresun-Ordu-Samsun Basını 1869-1928*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Matbaası.
- C. N. F., (1922). "İstanbul'da Gördüklerim", *İctihad*, 141: 2971-2972.
- CELALETTİN AVNİ (1922a). "İstanbul Mektupları: Şairler, Muharrirler", *Genç Anadolu*, I/4: 8-9.
- CELALETTİN AVNİ (1922b). "İstanbul Mektupları: Şiirde Vatanperverlik", *Genç Anadolu*, I/6: 10.
- ÇELİK, H. (2024). *Mütareke Dönemi Türk Kültür ve Edebiyat Hayatı (1918-1922)*. Ankara: Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü: (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- ESAT ÖMER EYYUBİ (1922). "Bahar Gurubu", *Genç Anadolu*, I/4: 2.
- GÜREVİN, S. Z. (1922.02.27). "İstanbul Şairlerine", *İleri*: 2.
- HAMAMİ-ZADE İHSAN (1928). *Hamsi-name*, İstanbul: Sebat Matbaası.

- HIFZIRRAHMAN RAŞİT (1921a). "Çocuk Orduları: Terbiye Hareketleri", *Genç Anadolu*, I/1: 6.
- HIFZIRRAHMAN RAŞİT (1921b). "Spora Dair: Musahabe", *Genç Anadolu*, I/1: 10.
- HIFZIRRAHMAN RAŞİT (1922a). "Çıraklık ve Üstatlık", *Genç Anadolu*, I/4: 4.
- HÜSEYİN AVNİ (1922a). "Veda", *Genç Anadolu*, I/6: 6.
- HÜSEYİN AVNİ (1922b). "Babamın Öğüdü", *Genç Anadolu*, I/5: 3.
- HÜSEYİN AVNİ (1922c). "Nineme", *Genç Anadolu*, I/8: 4.
- HÜSEYİN AVNİ (1922d). "Şairin Ruh", *Genç Anadolu*, I/7: 3.
- İBRAHİM CUDİ (1922a). "Semerci-zade", *Genç Anadolu*, I/5: 8-10.
- İBRAHİM CUDİ (1922b). "Trabzon Meşahirinden: Tabib-zade Hafız Zühtü Efendi", *Genç Anadolu*, I/6: 3-4.
- İBRAHİM CUDİ (1922c). "Hoca Derviş Efendi", *Genç Anadolu*, I/8: 2-3.
- İMZASIZ (1921a). "Mekteplerimizde Elsine-i Ecnebiye Tedrisatı", *Genç Anadolu*, I/1: 8.
- İMZASIZ, (1921b). "Trabzon'umuzun Vaziyet-i Sıhhiyesi Hakkında Hasbihal", *Genç Anadolu*, I/1: 12-13.
- İMZASIZ, (1921c). "Musahabe-i Sıhhiye", *Genç Anadolu*, I/2: 9.
- İMZASIZ, (1922a). "Mekteb-i Sultanîde", *Genç Anadolu*, I/2: 14.
- İMZASIZ, (1922b). "Ağaoğlu Ahmet Bey", *Genç Anadolu*, I/2: 15.
- İMZASIZ (1922c). "Arz-ı İtizar", *Genç Anadolu*, I/5: 6.
- İMZASIZ (1922d). "Gelecek Nüşamızda: Trabzon Eazımı-Avrupa Mektupları", *Genç Anadolu*, I/4: 1.
- İMZASIZ, (1922e). "Sualler", *Genç Anadolu*, I/6: 16.
- K. YURT (1955). *Kemalist Anadolu Basını (Tiflis 1922)*, (hzl. Orhan Koloğlu). (çev. N. E.). Ankara: Çağdaş Gazeteciler Derneği Yayınları.
- KARAOSMANOĞLU, Y. K. (6.02.1922). "Şiirde Vatanperverlik", *İkdam*: 2.
- KEMAL AHMET (1922a). "Hicran Sesi", *Genç Anadolu*, I/2: 7.
- KEMAL AHMET (1922b). "Gördüğüm Akşam", *Genç Anadolu*, I/5: 4.
- KÖKSAL, Ü. (2015). *Trabzon'da Dernekleşme Süreci (1919-1950)*. Trabzon: Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- MÜDÜRİYET, (1921). "Genç Anadolu Niçin Çıkıyor?", *Genç Anadolu*, I/1:1.
- NACİ-ZADE HİKMET (1921). "Genç Anadolu'nun Bakir Çocuğuna", *Genç Anadolu*, I/1: 9.
- NİHAT SEZÂİ (1922). "Verem Hastalığının En Yeni Tarz-ı Tedavisi", *Genç Anadolu*, I/5: 3-4.
- NİZAMETTİN (1922). "Maarif Teşkilatı Hakkında", *Genç Anadolu*, I/6: 1.
- ORTAÇ, Y. Z. (1991.05.29). "Şairlere", *Memleket*: 1.
- OKAY, M. O. (1919). *Kültür ve Edebiyatımızdan*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- ÖKSÜZ, H. (2023). "Millî Mücadele Döneminde Giresun", *Millî Mücadele'nin Yerel Tarihi 1918-1923 (C. 6): Artvin - Rize - Trabzon - Gümüşhane - Giresun - Ordu - Samsun*. (ed. Mustafa Göleç, Zeynep Kevser Şerefoğlu ve İlhami Danış). Ankara : Türkiye Bilimler Akademisi: 157-208.
- SALİH ZEKİ. "Aynen Varid Olmuştur: Genç Anadolu Mecmuası Müdürü Nizamettin Bey'e", *Genç Anadolu*, I/5: 12.
- SELAHATTİN VERA (1922). "İstiklalden Sonra Yarınki Türkiye", *Genç Anadolu*, I/8: 6.
- SUNATA, İ. H. (2006). *İstanbul'da İşgal Yılları*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- SÜLEYMAN NAZİF (12.02.1922). "Şiirde Vatanperverlik", *Peyam-Sabah*: 1.
- SÜLEYMAN RIZA (1922). "Spor Şuunu: Trabzon İdman Birliğinin Sekizinci Futbol Müsabakası", *Genç Anadolu*, I/2: 10-11.
- Ş., (1922). "Pulathane Sargana Muharebesi Tarihçesi", *Genç Anadolu*, I/8: 4-6.

- USTA, V. (1996). Ağaoğlu Ahmet Bey'in Millî Mücadelede Trabzon'da Verdiği Konferans", *Türk Kültürü*, XXXIV/399: 400.
- TOPRAK, Z. (2017). *Türkiye'de Yeni Hayat: İnkılap ve Travma (1908-1928)*, İstanbul: Doğan Kitap.
- YÖNTEM, A. C. (1921a). "Anadolu Yavrusuna Verilecek Terbiyede Gaye", *Genç Anadolu*, I/1:2.
- YÖNTEM, A. C. (1921b). "Şark'ın Mezarları", *Genç Anadolu*, I/1: 3.
- YÖNTEM, A. C. (1922a). "Dinî Terbiyeye Dair: Her şeyden Evvel Bir Asrî Külliyyeye İhtiyacımız Var", *Genç Anadolu*, I/4: 1-2.
- YÖNTEM, A. C. (1922b). "Ömer Seyfettin", *Genç Anadolu*, I/5: 1-2.
- YÖNTEM, A. C. (1922c). "Eylülün Denizi", *Genç Anadolu*, I/2: 3.

EXTENDED ABSTRACT

Between December 30, 1921, and May 28, 1922, the journal *Genç Anadolu* published a total of eight issues, as far as can be determined. The first six issues were published bi-weekly, while the remaining two were released on a monthly basis. Described as a "scientific, literary, and particularly educational magazine," *Genç Anadolu* predominantly featured articles and news related to Trabzon and functioned particularly as a school magazine through its educational content. The journal aimed to address the education of Anatolian youth and provide solutions to local educational issues. Consequently, numerous articles on education were published within its pages. The topic of education was of paramount importance to the journal, as it believed that the foundations for future generations would be laid through education. Thus, the journal featured articles addressing educational issues with the specific intent of raising the educational level of Anatolian youth. In addition, it also published writings on the moral and cultural development of young people.

Literarily, *Genç Anadolu* was predominantly focused on poetry, yet it also provided insights into the literary productivity of the era. It is possible to follow a portion of the literary life in Trabzon through the journal. Besides covering the literary scene in Trabzon, the journal also monitored literary publications in Istanbul, offering critical evaluations of them. By presenting literary activities and developments in both Trabzon and Istanbul, the journal provided its readers with a broad literary perspective and enhanced its cultural and literary contributions. *Genç Anadolu* played a significant role in the literary domain, reflecting various aspects of literature. Its poetry-focused content, treatment of individual and national themes, literary criticism, and reviews served as a source for understanding the literary atmosphere of the period. Despite its brief publication period, the journal reflected the literary understanding and socio-cultural dynamics of the time. Only one story was serialized in the journal, which was a translation of Octave Mirbeau's "Memorandum to the Counsel."

Epidemics and health issues were also addressed by *Genç Anadolu*. The articles published provided information about epidemics in Trabzon, discussing the necessary precautions against such diseases and methods for disease prevention. These writings aimed to increase public awareness and protect community health.

To improve both the mental and physical well-being of the era's youth, the journal included articles on sports and encouraged participation in sports through newly established sports clubs in Trabzon. These clubs not only aimed to strengthen the youth mentally and physically but also served to foster a love for sports among them. Consequently, the journal featured articles on football matches and informed readers about the results.

Genç Anadolu also aimed to introduce significant individuals from Trabzon and events in Trabzon's history to the public. For this purpose, Ibrahim Cudi wrote articles about Hacı Mehmet Kâmil Efendi (Semerci-zade), Tabib-zade Hafız Zühtü Efendi, and Hoca Derviş Efendi, providing readers with information about these individuals and their activities in Trabzon. Additionally, an article on the "History of the Pulathane Sargana Battle" was published, along with an interview with a witness to the battle. This contribution to regional historical awareness was significant.

Overall, *Genç Anadolu* included a diverse range of writings and addressed various issues related to Trabzon. Thus, it contributed to the historical, cultural, literary, and sports-related aspects of Trabzon. The journal also engaged its readers by posing riddles and questions, awarding prizes to those who answered correctly. This interactive approach highlighted the journal's goal of not only disseminating information but also fostering social participation.

This study will examine the educational, health, sports, literary, and cultural life in Trabzon as reflected in the articles published in *Genç Anadolu*. The journal's contributions to these topics and content analyses will be discussed in detail, and an index of the articles, news, and announcements published in the journal will be presented at the end of the study. In this way, the journal's contributions to local knowledge and its reflection of the societal dynamics of the period will be evaluated.